

GEORG KÜHLEWIND

Gyógyító világosság

Az evangéliumi gyógyítások

Fordította: Böszörményi László

A fordítást ellenőrizte Fenyő Ervin

Tartalom

<i>Előszó</i>	3
<i>A könyv használatához</i>	3
<i>Ráhangelődés</i>	4
<i>Bevezetés</i>	5
<i>Embertani alapok</i>	6
1. <i>Az érzékenységtest</i>	6
2. <i>Az én-test</i>	6
3. <i>Az ember szellemi lénye</i>	8
4. <i>A szellemi lény összekapcsolódása az öröklött testiséggel</i>	9
5. <i>A figyelem metamorfózisai</i>	10
6. <i>Az igazi Én</i>	12
<i>Összefoglalás és kiegészítések</i>	12
<i>II. A gyógyítások embertani alapjai az Újszövetség nyelvén</i>	14
1. <i>A felülről való</i>	14
2. <i>Szellemi gyógyítás</i>	15
3. <i>A szellemi gyógyítás feltételei</i>	16
<i>A hit</i>	16
<i>Bűnök és bűnbocsánat</i>	17
4. <i>A gyógyítások közös vonásai</i>	19
<i>III. „Pszichiátriai” gyógyítások</i>	20
1. <i>A démonok leírása</i>	20
2. <i>Mik a démonok?</i>	21
3. <i>A démonok kiűzése az Úr szava által</i>	23
<i>IV. Testi gyógyítások</i>	25
1. <i>Gyógyítás szóval, távolból</i>	25
2. <i>Gyógyítások érintés által</i>	29
3. <i>Egyedi gyógyítások</i>	30
4. <i>A gyógyítások nyelve</i>	36
<i>V. A gyógyítások antropológiai szemszögből</i>	39
1. <i>Bevezetés</i>	39
2. <i>A felső ember és a szabad erők</i>	39
3. <i>Az én-test kialakulása. A tükörkép</i>	41
4. <i>Az asztralitás és az éteriség</i>	41
<i>Összefoglalás</i>	43
<i>Függelék</i>	44

Előszó

Minden ember misztérium. Tulajdonképpen minden lény* az. A fogalomról fogalomra araszoló diszkurzív gondolkodás ezért nem értheti meg. Egy lény megértéséhez, lényegének észrevételéhez az intuíció, a villanásszerű megvilágosodás vagy a meditáció vezethet el. Két lény kapcsolatának a megértéséhez a nem-dualisztikus, megismerő észlelésnek még magasabb szintre kell emelkednie. Illúzió lenne azt képzelni, hogy hétköznapi gondolkodásunkkal megérthetjük és szavakba foglalhatjuk az újszövetségi gyógyításokat.

Ennek a könyvnek az a célja, hogy előkészítsen az újszövetségi gyógyításokról szóló híradások meditálására. Így olyan támpontokat és megértési segédeszközöket kínál, amivel az olvasó a meditációt megelőző elmélyedésben legalább a nyelvi nehézségeken túljut, és igazán el tud mélyülni a gyógyítási történetekben.

A könyv használatához

A könyv három témakörre terjed ki: embertani alapok, kifejeződésük az *Újszövetség* nyelvén, és a gyógyítások leírása, néhány, a meditációt előkészítő magyarázattal. Mindegyik gyógyítás meditációs téma, mert a történetek – már csak eredetük révén is, amiről alább lesz szó – felfoghatatlanok a közönséges tudat számára. Ezért nevezik őket „csodáknak”, csodás cselekedeteknek.

A meditálásra vonatkozóan több könyvem is tartalmaz útmutatást, pl. az *Útmutató a belső munkához* és *A szelíd akarat*. A meditációk és elmélyedések segítenek a gyógyítási folyamatok értése felé vezető úton, és egyszersmind gyakorlási példaként szolgálnak a gyógyítási történetek meditálására.

* A német *Wesen* kifejezés egyszerre jelent lényt és lényeket. Jelölhet állatot, embert és angyalt egyaránt. (ford.)

Ráhangelődés

Az evangéliumok nem egyszerűen Jézus életének eseményeiről készült híradások. A földi tényeket, amelyek egyszersmind szimbolikus képek is, a szerzők meditációban „látják”, tapasztalják, és az írásokban ezeket a tapasztalásokat rögzítik. Mind a meditatív átélésből, mind az élmények nyelvi szintre való „lehozásából” különbségek adódnak a szövegek között – általában nem nagy különbségek. Mintha más szemszögből és talán különböző fátlyakon keresztül láttak volna.

Ez a körülmény határozza meg a kutatás módszerét: az ábrázolt jeleneteket először elmélyülés tárgyává tesszük, majd meditáljuk, mint szimbolikus képeket. Az elmélyülés során arra törekszünk, hogy koncentrált gondolkodással-képzeléssel minél pontosabban rajzoljuk magunk elé azt, amit a szövegek közölnek, esetleg azt is, amit elhallgatnak. A meditálás során az így létrehozott képi történés (szinte mindig képi folyamatokról van szó, statikus képek csak ritkán fordulnak elő) jelle válik, másképp ki nem fejezhető jelentés jelévé. Ezt a jelentést igyekszünk befogadni, jelek (szavak) nélküli gondolkodás-érzés-akarással.

A gyógyításokat különös áhítat veszi körül az evangéliumi ábrázolásokban. Amikor az Úr gyógyít, akkor nem egyszerűen csak emberi kommunikációról van szó, hanem létünk értelméről. Hogy közelebb jussunk annak a megértéséhez, ami ezekben a folyamatokban történik, egyrészt a meditációhoz folyamodunk, másrészt a „nyitott” emberekre vonatkozó tapasztalataink és ismereteink felé fordulunk, akik nincsenek úgy elválasztva a szellemi világtól és a többi embertől, mint legtöbbszörünk (ld. I.2.). Az Úr elválasztatlanságának biztos jelét találhatjuk azokban az ábrázolásokban, amelyek arról tanúskodnak, hogy tudja, hogy mi zajlik le mások lelkében (Máté 9,4; 12,25; 16,8; Márk 2,8; Lukács 5,22; 6,8; 7,39-40; 9,47; 11,17; János 2,25; 6,61; 6,64). A másik ember lelke felé való nyitottság egyszersmind a szellemi világ felé való nyitottság is. A szöveg arról szól, hogy megnyíltak a mennyek Jézus megkeresztelkedésekor (Máté 3,16; Márk 1,10; Lukács 3,21; János 1,52); a mennyek azonban mindig nyitva vannak, csak az ember tud nem-nyitott állapotban lenni. Számunkra a nyitottság azt a lehetőséget jelenti, hogy befogadjunk egy intuíciót, egy új ideát. Aki teljesen nyitott, annál ez tartós állapot. Jézusnak az adja az erőt (dynamis-t) a gyógyításhoz, hogy benne lakozik a Logosz, Isten teremtő ereje (János 1,14).

A gyógyítások azáltal történnek, hogy az Úr a beteg (vagy képviselője) tudatát legalább egy pillanatra kiemeli a formák nélküli tudatfölköttebe, hogy ott befogadhassa a dynamis-t (ld. a 2. elmélyedést / meditációt), amely helyreállítja a beteg formákat.

1. Elmélyülés: Azért születünk, hogy megbetegedjünk? Hogy meghaljunk? Ha igen, akkor életünknek nincs értelme vagy jelentése. A lélek mélyén valami tiltakozik ez ellen a gondolat ellen.

1. Meditáció: Az élet értelmét szavakban nem lehet kifejezni.

Bevezetés

Az evangéliumokban híradásokat találunk egyéni gyógyításokról, és utalásokat az Úr általános gyógyító tevékenységére. Máté tizenhat egyéni gyógyítást és öt általános gyógyító tevékenységet ír le, Márknál ugyanez tizenöt, ill. három, Lukácsnál tizenhét és négy, míg János összesen csak négy egyéni gyógyítást beszél el – ezeket viszont nagyon részletesen. Az általános gyógyító tevékenységre példát találhatunk Máté 4,23-ban és Márk 3,10-ben.

Az egyes híradásokban leírt gyógyításokat a mai felfogás a pszichoszomatikus jelenségek közé sorolná; a gyógyítás vagy az Úr megérintése (egyes esetekben csak a ruhájáé) által történik, vagy (és) szava által. Nagyon ritkán kerül valami anyag alkalmazásra, és akkor sem orvosságként, hanem inkább szimbolikusan vagy a beteg figyelmének megsegítésére (János 9,6; Márk 7,32; 8,23). Ezért az első fejezetekben kitérünk a pszichoszomatika lehetőségeire. Máténál, Márknál és Lukácsnál az egyéni gyógyítások közül négy, tisztátalan lelkek kiűzéséről szól. A *János evangéliumban* ilyen gyógyításokról nem esik szó.

2. *Elmélyülés*: Az Úr gyógyító erejét gyakran a DYNAMIS kifejezés jelöli (Márk 5,30; Lukács 5,17; 6,19; 8,46). A görög szó jelentései: vagyon, erő, képesség, készség, tehetség, érvényesség, érték és jelentés. Például: A szó vagy a mondat „ereje” a jelentése – DYNAMIS. A DYNAMAI ige jelentései: tudni, képesnek lenni, érvényesnek lenni, megállapodni és jelenteni. Kísérreljük meg egybegondolni: „erő-jelentés”.

2. *Meditáció*: A szó ereje az értelme.

I. Pszichoszomatika

Embertani alapok

A szellemtudományi embertan szemszögéből a lelkiesség háromféle úton fejtheti ki hatását a testiségre: a) az érzékenységtesten (vagy lélektesten) keresztül, amely a vegetatív idegrendszerben mutatkozik meg; b) az én-testen (ego-testen) keresztül, amely szintén a vegetatív idegrendszer közvetítésével fejti ki hatását a testiségre, és c) az igazi Én révén, amely belsőleg nincs összekapcsolva a testiséggel, hanem mintegy kívülről tud rá hatni.

1. Az érzékenységtest

Az érzékenységtestet olyan mechanizmusnak tekinthetjük, amelyen keresztül a lelkiállapot a tudat befolyása nélkül idéz elő változásokat a test funkcióiban. Ha például a lélek veszélyt érzékel (ebből a szempontból teljesen mindegy, hogy a veszély valódi-e vagy sem), akkor mintegy automatikusan egész sor testi funkció megváltozik: az agy és a vér kémiaja, a vérnyomás és a pulzus, a lélegzés sebessége és mélysége stb. Ezt a jelenséget az állatoknál is megtaláljuk, csak ott az érzékenységtest működési módja a környezet érzékeléséhez kötődik, míg az embernél a fantázia működése, a képzelet is kiválthatja az érzékenységtest hatásmechanizmusát. Embernél és állatnál is lehet feltételes reflexet kialakítani. Az érzékenységtest mindig a biológiai egészség értelmében működik, annak a célnak a szolgálatában, hogy biztosítsa a biológiai élet működését. Az ember általában nem képes arra, hogy az említett változásokat tudatával létrehozza, vagy éppen megakadályozza. Noha az érzékenységtesten keresztül lelki állapotok hatnak a testiségre, ezeket a jelenségeket ma nem számolják a pszichoszomatikához.

2. Az én-test

Ha megkérdezzük valakit, hogy hol van, akkor a válasz valószínűleg az lesz, hogy „itt”, amin a testiség helyét érti. Ez azt jelenti, hogy a testiségben, a testtel azonosnak éljük át magunkat. Ez a földi lét kezdetén még nincs így, ami többek között abban mutatkozik meg, hogy a kisgyerek kezdetben harmadik (néha második) személyben beszél „saját” testiségéről. Rövid átmenet után (manapság általában a 18. hónap körül) átvált első személyre, és nyelvtanilag (névmások, ragozás) is helyesen kezdi használni az egyes szám első személyt. Ez fordulópont a gyermek életében, azt jelenti, hogy a tudat elszakadása a környezet (emberi és egyéb környezet) érzékelésétől elért egy bizonyos szintet. Hogy ez korábban még nincs így, könnyen felismerhetjük, ha megkérdezzük magunkat: honnan és hogyan tanulja meg a gyermek a nyelv hallható és látható jeleinek (szavak, gesztusok) a jelentését? Ebben a korban semmit sem magyarázunk el, és nem is lenne semmi értelme, mert a gyermek úgyse értené meg. A fejlődéssel foglalkozó pszichológia tanítása szerint ennek a rejtélynek az egyetlen lehetséges megoldása az, hogy a gyermek megismerő érzésében átéli a környezet tudati tartalmait. Ez a közös átélés az idők során gyengül, és az említett fordulópont („emlékezési” pontnak is nevezik, mert általában

eddig tudunk visszaemlékezni) jelöli egyszersmind azt a kort, amelytől kezdve a megismerő érzés, a világ nem-dualisztikus átélése már csak ritkán és gyengén működik.¹

A világ átélésétől való elszakadást úgy képzelhetjük el, mintha egy burok vagy köpeny keletkezne. Ez természetesen csak kép egy a legkevésbé sem térbeli jelenségre, és még csak nem is egészen pontos, mert az így létrejövő autópercepció (propriocépció) – a pszichológia nyelvén – a testiség belső életére is vonatkozik, ha ott valami nem működik egészségesen (pl. fáj). Ez az „önérzékelés” vagy „test-tapasztalás” jellegzetes módon nem megismerő: nem anatómiai értelemben érzékeljük a testiséget, hanem mindössze egy többé-kevésbé lokalizálható benyomásunk keletkezik. Ha pl. fáj a fejük, akkor érezzük a fájdalmat a koponyánkban, de ettől még nem tudunk meg semmit sem az agyunk állapotáról. Hasonlóképpen, ha köhögnünk kell, akkor érezzük a fájdalmat vagy ingert, de semmit sem tudunk meg a tüdőnkéről vagy a hörgőkről.

Ez a burok rokon az egoitással, az önzőséggel is, a magam-érzés az önzőség első csírája. A magam-érzést egyszersmind érzékeljük is, és ez alkotja az öntudat kezdetét. Ez azonban egyelőre – úgy tűnik –, nem a megfigyelő öntudata, hanem – cseppet sem logikusan – áttevődik a megfigyelt érzetre, mintha valaki összetévesztené magát a saját tükörcképeivel – számos szerző használja ezt a hasonlatot.

A magam-érzés és a hozzákapcsolódó öntudat alkotja a magját annak, amit *alsó embernek* vagy szokásembernek vagy emlékezet-embernek szoktak hívni, annak az elképzelésnek az értelmében, miszerint az én vagy „magam” a tapasztalatok, emlékek, szokások, tudások összessége lenne. Ezt az alakzatot nevezhetjük én-testnek² is, „test”, mert formákból tevődik össze. Amit el szoktak „felejteni” az az, hogy a tapasztalatok, emlékek stb. kezdettől fogva csak egy szubjektum számára lehetségesek, akinek a tapasztalatai, emlékei stb.

Az én-test működhet pszichoszomatikusan is, legtöbbször negatív értelemben. Rossz közérzetet és betegségeket is okozhat. Az gyógyászatban általában ezt tekintik a pszichoszomatikus területnek. Ez mutatkozik meg a szenvedélybetegségekből és függőségekből (alkohol,

¹ Ld. Maurice Merleau-Ponty, *The Primacy of Perception*, Northwestern University Press, 1964; Chap. «The Child's Relation with Others»: «... The perception of others is made comprehensible if one supposes that psychogenesis begins in a state when the child is unaware of himself and the other as different beings. We cannot say that in such a state the child has a genuine communication with others. In order that there be communication, there must be a sharp distinction between one who communicates and the one with whom he communicates. But there is initially a state of precommunication (Max Scheler), wherein the others intentions somehow play across my body while my intentions play across his ... There is first a phase which we call pre-communication, in which there is not one individual over against another but rather an anonymous collectivity, an undifferentiated group life (vie a plusieurs)... To tell the truth, it seems that the first forms of reaction to others described by Guillaume (L'imitation chez l'enfant, Paris, 1925) are not connected with a visual perception of others; they correspond, rather, to the data of introceptivity ...»

Az itt leírt «precommunication» a jelek nélküli, közvetlen kommunikáció. A korai gyerekkor egyéb vonásait is említi a szerző.

² Rudolf Steiner több helyen is ír az én-testről: *Ein Weg zur Selbsterkenntnis des Menschen, VI. Meditation.* (GA 16): „Az emlékképek szövedékét, amelyet eddigi «énünknek» tekintünk «én-testnek» vagy «gondolat-testnek» nevezhetjük.” *Luzifer Gnosis, De Erziehung des Kindes* (GA 34): „Az itt ábrázol képesség («ént») mondani magunkhoz) hordozója az «én-test», az emberi lény negyedik tagja.” *Antworten der Geisteswissenschaft auf die großen Fragen des Daseins*, (GA 60, 10.11.1910): „Az embernél azonban arról beszélünk, hogy ezt az asztrálestet még áthatja az én-test.” *Ursprungsimpulse der Geisteswissenschaft* (GA 96, 19.10.1906): „Ha még három bolygót magunk mögött hagyunk, akkor jut olyan messzire az én-test, mint ahol ma a fizikai test tart.” *Das Wesen des Musikalischen und das Tonerlebnis* (GA 283, 26.11.1906) c. előadásban egészmást ért én-test alatt, ami példa arra, hogy Steiner nem konzekvens a terminológiában.

kábítószer stb.), amelyek a biológiai egészségre való tekintet nélkül, sőt általában kifejezetten annak ellenében jutnak érvényre. Azonos azzal, amit emberi „ösztön-lénynek” szokás nevezni.

A magam-érzés kialakulása mögött meghúzódó emberképet megtaláljuk a spirituális hagyományokban.

3. *Elmélyülés*: Mi a különbség az érzékenységtest és az én-test között? Átélésben is.

3. *Meditáció*: Kinek a tükörképe a megfigyelhető képzet-én?

3. *Az ember szellemi lénye*

A gyerekpszichológia legújabb megfigyelései szerint a gyerekek kezdettől fogva egyéniségek. Az egyéniség abban mutatkozik meg, hogy a gyerekek nagyon szelektíven utánoznak, és individuálisan válaszolnak a külső behatásokra (resiliencia). Az öröklés és a környezeti behatások mellett az egyéniség az életet irányító harmadik tényező.

Hogy a „szellemi lény” fogalmát könnyebben megérthessük, kezdjük előbb a „jelentés” fogalmával. Egy szó például egyrészt az (akusztikusan vagy vizuálisan) érzékelhető jelből, másrészt a jelentésből áll. Utóbbit nem lehet érzékszervekkel észlelni. Ha megkérdezzük, hogy miből van egy jelentés, akkor könnyű belátni, hogy semmilyen anyagból sincs (se szilárd, se folyékony, se gáznemű anyagból, se részecskékből, se semmi hasonlóból), hanem szellemi forma. Az ilyen formák egyrészt nem anyagiak, másrészt értelmeseek, jelentések, amelyeket meg lehet érteni (amit megértünk, az sohasem az érzékszervekkel észlelhető jel). Mivel az ember képes jelentéseket érteni, ezért nyilvánvalóan rendelkezik a jelentésekhez hasonló minőségű értés lehetőségével, mindenkori értésének mértékében. Csak éppen amíg a jelentéseknek meghatározott formájuk van, az értés képessége minden formától szabad. Ezért veheti fel bármilyen jelentés formáját, azonosulhat vele, hogy megérthesse. Anyag által nem lehet anyagtalant se érteni, se érzékelni. Az ember szellemi lénye által érti és teremti a jelentéseket.

Az ember szellemi lénye a tudat *tudatfölötti* képességeiben és a testiség kommunikatív funkcióiban mutatkozik meg. Így pl. tudatfölötti a gondolkodás *folyamata*, mert nem tudjuk, hogyan gondolkodunk, miközben nagyon pontosan tudjuk, hogy pl. hogyan pucoljuk a cipőnköt. Biológiai folyamataink hogyanját sem tapasztaljuk, de legtudatosabb lelki tevékenységünk, a gondolkodás, nem belőlük ered. Ugyanilyen kevésbé ismerjük, az észlelés mikéntjét, vagyis nem tapasztaljuk az észlelet létrejöttének folyamatát, csak a folyamat eredményét: az észleletet, az észleltet.

A tapasztalat hiánya nem az említett folyamatok fiziológiai, idegi, kémiai stb. alapjaira vonatkozik. Ezek a tudati folyamatok következményei, másodlagos jelenségek, ha időben nem is mindig utólagosak. Tegyük fel, hogy képesek lennénk megállapítani, hogy mi történik az agyban (vagy a test bármely részében), miközben valamit megértünk. Ez a megállapítás is csak a szokásos tudati tapasztalás alapján jöhetne létre, tudniillik, hogy értek. És még ha egy kis zöld lámpa gyulladna is ki az agyban, valahányszor valami igazat gondolunk vagy mondunk, még mindig a tudatunkhoz kellene fordulnunk, hogy megtudjuk, hogy ez a jelzés mit jelent. Csak a tudat „mondhatná” meg, hogy mi váltotta ki a lámpa felgyulladását.

A tudatosság a tudatfölöttiből ered. Mivel ez nem tudatos (azért „fölötti”), ezért nem éljük át közönségesen pl. képességeinket tisztán, önmagukban, hanem csak eredményeinkben. Az ember központi képessége a figyelem. De a figyelmet sem tapasztaljuk önmagában – csak tárgyait.

A kommunikatív testi képességek is tudatfölötti módon játszódnak le, aminek a beszéd a prototípusa. Nem tudjuk, hogyan beszélünk, nem ismerjük a beszédszervek bonyolult mozgásait, saját beszédünk értelmét is csak akkor tudjuk meg, ha már egy nyelv szavaiba öltözött, noha tudatfölötti módon már ott kellett lennie ahhoz, hogy megválaszthassuk a megfelelő nyelvet és benne a szavakat és nyelvtani formákat, miközben ez a „választás” maga is a tudatfölöttiben játszódik le.

Noha a képességek kétségtelenül valóságosabbak (hatékonyabbak) mint termékeik, mégse éljük őket át. Termékeikhez viszonyítva forma nélküliek, ezért képesek új és új termékeket létrehozni. A versek forrása a költői tehetség, amely nyilvánvalóan valóságosabb, mint az egyes versek, és önmagában mégis kívül marad a tapasztaláson.

4. *Elmélyülés*: Honnan tudunk a tudatfölöttiről? Mit értünk „valóságon”, ha lényünk valódiabb, hatékonyabb részét, a képességeinket nem tapasztaljuk?

4. *Meditáció*: Az adott, tudatos „valóságot” tudatfölötti képességek és folyamatok révén tapasztaljuk. Tapasztalás ez egyáltalán?

4. A szellemi lény összekapcsolódása az öröklött testiséggel

A probléma természetéből fakad, hogy nagyon keveset tudunk az emberi lény két részének kapcsolatáról, különösen ami az élet kezdetét illeti. Az intuitív (meditatív) kutatás feltár egy s mást; és ezek nagy részét külső megfigyelésekkel alá lehet támasztani. Így például meglehetősen jól meg lehet különböztetni a kisgyerek életében az autopercepció előtti és utáni időszakot.

A fordulópont (az első személyre utaló névmás megjelenése) előtt a testiség csaknem mint valami idegen dolog jelenik meg a beszélő (és természetesen érző-akaró) szellemi lény számára – ezért beszél róla harmadik személyben. A beszélő lény a szellemi lény. Használja ugyan a testiséget a beszédhez és az észleléshez, de nem érzi magát azonosnak vele. Az „önérzékelés” – a testiség érzetének érzékelése – létrejötté számos változást idéz elő a tudati életben.

Mindenekelőtt létrejön egy fajta öntudat, amely az említett személyes névmás helyes használatában mutatkozik meg. A fordulat után további jelek is megjelennek a beszédben: így a viszonyszavak (hogyan, talán, de stb.), amelyek nem képszerűek és nem utalnak semmilyen érzékszervi észleletre.

A gyerek kezd bánni tudni a nem-kommunikatív testi mozgásokkal (a kommunikatívak, mint a tekintet viszonzása, a mosolygás, a beszéd, a testi metakommunikáció már a fordulat előtt is megfigyelhetőek). A végtagok akaratlagos mozgásának előfeltétele, hogy a gyereknek érzete legyen a végtagjairól (nem anatómiai értelemben). Érzi testének mindenkori helyzetét, megszűnik a térben található tárgyakkal való összeütközés.

Kialakul egy lokalizálható fájdalom érzet, ami lehetővé teszi, hogy a gyerek megmutassa, hogy melyik testrészén érez fájdalmat. Korábban erre még ismeretes módon nem képes: mintha minden fájdalmat a hasában érezne.

Kialakulnak a testi érzékek, illetve használatuk biztosabbá és tudatosabbá válik. A már említett önmozgás érzék mellett egyre jobban működésbe jön a meleg- és az egyensúlyérzék. Ezeknek az érzékeknek az elválasztó „köpennyel” való összefüggése teljesen világosan látszik az olyan esetekben, amikor csak hiányosan, vagy egyáltalán nem fejlődnek ki. Így az autizmus, bizonyos légaszténia fajták esetében és egyéb, az ún. „normális” fejlődéstől való eltéréseknél.

A szellemi lény viszonya a fent ábrázolt módon megváltozik a testiséghez, és ez az oka annak, hogy a megismerő érzés (mint már említettük) legyengül, sőt – esetleges ritka, kivételes időszakoktól eltekintve – teljesen megszűnik. A másik oldalon viszont megerősödik a testiség körüli önérzés, a lelki területen is, ahol egoizmusnak, önzőségnek nevezzük. Az önérzés az éntest magja, és ezzel a negatív érzések (nem megismerő érzésformák), mint harag, irigység, féltékenység stb. forrása. Belőle erednek a konfliktusok is, amelyeknek mindig érzelmi töltésük van – különben nem beszélünk konfliktusról.

Egészen általánosan azt mondhatjuk, hogy az autopercepció kifejlődésével megszűnik a világ nem-dualisztikus átélése, és ezzel a „közös tudat” is, amely lehetővé tette a gyerekeknek, hogy közvetítés nélkül, jelek nélkül, érzésben kövesse a szavak és a nyelvtani formák jelentését.

5. *Elmélyülés*: Mi a különbség a testiség kommunikatív és nem-kommunikatív használatában? Hol van a figyelem a test kommunikatív használata során?

5. *A figyelem metamorfózisai*

A vegetatív idegrendszerben megnyilvánuló érzékenységtest behatásától eltekintve, a gyerek szellemi-lelki élete a világnak való teljes odaadottságban áll. A „világ” magába foglalja az észleleti világot, az emberi környezet lelkiségét, és a szellemi világot is, mint a felnőtt intuícióinak és az ember tudatfeletti képességeinek közös forrásvidékét (pl. a gondolkodás közösségi mivoltában). Az egyes nyelvek ugyan hatással vannak a gyermeki tudat kialakulására, de mégis lehetséges a fordítás a nyelvek között (ha nem is korlátlanul). A nyugati civilizációkban hamar emancipálódik a gondolkodás az anyanyelvtől, egyáltalán a nyelvtől.

Az odaadottság képessége fokozott mértékű figyelem. A felnőttél az odaadottság általában egyes területekre, helyzetekre korlátozódik, mint pl. az esztétikai átélésre a művészetben, vagy valamilyen speciális terület iránti, vagy szakmai érdeklődésre. Az odaadottság mindig „önfeledtséggel” jár, az odaadottságban kialszik az önérzés, az ego. A kisgyerek elsősorban ebben az állapotban van, mert az önérzés csak fokozatosan jelenik meg. A felnőtt figyelmé villámgyorsan váltakozik tárgy és önérzés között.

Ha megfigyeljük ezt a jelenséget a felnőttél (amit könnyen megtehetünk), akkor a figyelem folyamatában két összetevőt különböztethetünk meg. Az egyik az, amelyik a mindenkori tárgyat észleli (általában röviden). Ez is pillanatnyi odaadottság, de olyan rövid, hogy nem szoktuk észrevenni. Mégis azt mondhatjuk, hogy akár külső, akár belső tárgyat észlelünk, figyelmünk azonossá válik azzal, amit észlelünk, ahogy a színházban azonosulunk a szereplőkkel. Vagy ahogy egy másik ember gondolatmenetének a követéséhez magunkévá kell

tennünk gondolatait, azonosulnunk kell velük ahhoz, hogy megérthessük. Ez a figyelem egyik összetevője: az azonosulásra való képesség. Egyszersmind minden tapasztalásnál tudjuk, hogy a mi tapasztalásunk (akármit is értsünk tapasztalás alatt), hogy mi vagyunk a tapasztalás alanya. Ez implicit tudás. A figyelemnek azt az összetevőjét, amelynek ezt a tudást köszönhetjük, nevezhetjük *tanúskodó* figyelemnek. Azt gondolhatnánk, hogy a figyelemnek ez a része nem megy át a metamorfózison, nem válik azonossá a tárggyal. Elsőre azt vélhetjük, hogy az ego a tanú. Az implicit tanú azonban jelen van a mély önfeledtség állapotában; ha nem így lenne, nem tudnánk utólag, az odaadottságból visszatérve számot adni arról, amit az önfeledtség állapotában átéltünk. Mégpedig mennél mélyebb volt az önfeledtség, annál pontosabban. Ez arra utal, hogy a tanú nem azonos az egoval, a hétköznapi énnel.

A kisgyereknél a fordulópont előtt ez a két összetevő még nem válik szét. Más szóval; a kisgyerek nem dualisztikusan, az alany-tárgy kettősségében „tapasztalja” a világot, hanem egy fajta egységben, úgyhogy kérdés, hogy nevezhetjük-e ezt egyáltalán „tapasztalásnak”. Mindenesre, erre az életszakaszra általában nem emlékszünk, mert a tanúskodó figyelem még nem vált el a másik összetevőtől, vagyis tulajdonképpen nincs tanú.

Az új gyerek generáció³ annyiban különbözik a fent leírtaktól, hogy az öntudat nagyon korán – még a fordulat előtt – megjelenik, ami lehetővé teszi az emlékezést a fordulópont előtti eseményekre.

A két összetevő szétválása nyilvánvalóan a fordulóponton történik, amit ezért emlékezet pontnak is nevezhetünk, ettől kezdve van jelen a tanú. Az érző-megismerő összetevő erősen lecsökken, mert nagyrészt önérzéssé (autopercepció) alakul át, formává (én-testté) válik, és ezért elveszti azt a képességét, hogy felöltse bármilyen tárgy formáját és így megismerje. A továbbiakban a gondolkodás és az akarat motívumai szövik át az én-testet, és így jön létre az, amit a pszichológiában tudatalattinak neveznek. A tudatalatti megrögzött, nehezen feloldható formákból áll⁴, míg a tudatfölötti – a képesség-ember – a figyelem formamentes fajtáiban mutatkozik meg, pl. a gondolkodó, látó vagy halló figyelemben. A tudatalatti szokás-alakzat az én-testhez tartozik. Belőle indulhatnak ki a pszichoszomatikus megbetegedések.

A szétválásnak kettős arculata van. Egyrészt biztosítja az ember első, ideiglenes önállóságát, elválasztja a világtól, és így jön létre ideiglenes, általában egoista öntudat is. Másrészt romlásba viheti az embert és a világot – ebben a veszélyben élünk, mert a szétválás veszélyezteti az ember és a világ valódi, igazsággal teljes megismerését is. Annak is kettős következménye van, ha a szétválás nem teljes. Az jó benne, hogy nyitottsággal jár (ld. a *ráhangelődést*), ami képességeket, az intuíciónkra való nyitottságot jelent. De ezzel egyidejűleg, a „nyitott” emberek, akik az átlagosnál kevésbé vannak elszakadva az érző-megismerő egységtől, számos nehézségbe ütköznek manapság. Az intellektuális követelményeknek sokszor nem tudnak megfelelni, vagy csak nehezen, és a vastag, elválasztó és ezáltal egyszersmind védelmező burok hiányában különösen esendőek könnyebb és súlyosabb lelki megbetegedésekkel szemben. Ezek szimptomáiban általában felismerhető a védtelenség és fokozott érzékenység kompenzálására való törekvés.

5. *Meditáció*: Az odaadottságban megfeledkezem magamról.

³ Ld. Georg Kühlewind: *Csillaggyerekek*; Henning Köhler: *War Michel aus Lönneberga aufmerksamkeitsgestört?*, Stuttgart 2002; Henning Köhler: *Was haben wir nur falsch gemacht?*, Stuttgart 2000.

⁴ G. Kühlewind: *Figyelem és odaadás*; 13. és 18. fejezet.

6. Az igazi Én

Az ember szellemi lény a figyelem, a belső világosság képességének formájában jelenik meg az életben. Megfelelő iskolázás nélkül nem lehet önmagában, tárgy és forma nélkül, „üresen” megtapasztalni a figyelmet. Ha a tudati iskolázás révén eljut a figyelem ehhez a tapasztaláshoz, akkor felébred a figyelem áramában alvó igazi Én. Azért tudjuk minden tapasztalásról, hogy a miénk, mert az igazi Én mindig jelen van – ha nem is öntudatban. A felébredésben önmaga tudatára ébred a szellemi lény – nem figyelmének tárgyaiéra, mint általában. Ez a tapasztalás különböző minőségi szinteken lehetséges: az öntapasztaló figyelem lehet gondolkodó-képzelő, érző-megismerő, akaró-megismerő. Minden spirituális hagyomány célja ez az élmény volt és marad. Ma az Én-vagyok tudatának nevezhetjük. Az *Újszövetség*ben a „Világosság fiának” nevezik, aki ezt tapasztalja⁵; a zen-buddhizmus ugyanezt a tapasztalást a „Buddha természet” vagy a „saját természet” látásaként említi⁶. A tudati iskolázás ma is, mint minden hagyományban a figyelem korlátlan fokozásából áll, abból a mindenkori minőségből kiindulva, ahol a legtudatosabb és legvilágosabb, ami ma, a nyugati kultúrkörben, a gondolkodó-képzelő figyelem.

Már említettük, hogy az igaz Énnek lehetősége van arra, hogy hatást fejtsen ki a testiségre, mert az öntapasztalásban független a testtől.

Közönséges éniünket a valódi Én – többnyire torz – tükörképének tekinthetjük. Az újszövetségi gyógyításokban a beteg (vagy képviselője) igazi Énjének kell felvillannia vagy megérintődnie.

Összefoglalás és kiegészítések

A világtól való elválasztódásnak a *tudatban* kell megtörténnie. Az összes többi, pl. a testi elválasztottság adott. Ezért írjuk le a köpeny hatását a tudati változások folyamataként. Maga a köpeny sem más, mint formát öltött, jobbára érző (önmagát érző) figyelem.

Az elválasztottság egyáltalán nem teljes. A tudat minden tapasztalásban átlépi a választóvonalat egy pillanatra, amely azonban olyan rövid, hogy nem vesszük észre.

Mivel az igazi Én, a valódi tapasztaló, nem tudatos, sőt általában sejtelmünk sincs arról, hogy egyáltalán létezik, tapasztalatainkat tükörképének, a hétköznapi ének, a szokásembernek stb. tulajdonítjuk. Az elválasztó burok teszi lehetővé az első, ideiglenes öntudatot, ami nélkül nem fejlődhetnénk, nem törekedhetnénk a szabadságra – és ezért emberi teremtségre sem. De mindannak se lenne helye az emberben, amit a vallások a gonosznak neveznek. Ez a szabadság ára. A burok nélkül az ember a (szellemi) világ egyenes folytatása lenne.

Minden specifikusan emberi képesség tudatfölötti, ami más szóval azt jelenti, hogy ontológiai értelemben „adott” – létező. A tudatfölötti képességeket nem az ember fejlesztette vagy találta ki, hanem a tiszta szellemi lét maradványai, azé a lété, amelyből a szellemi lény a „földi” kirándulásra indul, a testiséggel való összekapcsolódásban.

⁵ Lukács 16,8; J 12,36; Eféz. 5,8; 1 Tesszalon. 5,5. A «Fiú» általában azt jelenti, aki tanúskodni tud az «Atyáról», így «Isten Fia», aki tanúskodni tud Istenről.

⁶ The Zen Teaching of Bodhidharma, A «Bloodstream Sermon» c. fejezet, North Point Press 1989.

6. meditáció: *Jakab apostol közönséges levele*, 1,17: „Minden jó adomány és minden tökéletes ajándék felülről való, és a világosságok Atyjától száll alá, akinél nincs változás, vagy változásnak árnyéka.”

II. A gyógyítások embertani alapjai az Újszövetség nyelvében

1. A felülről való

Egy régi, orfikus mondás szerint az ember „a Föld és a csillagos Ég gyermeke”. A mondás az ember poláris természetére utal. A „földiség” nem egyszerűen a fizikai testiséget, hanem mindenekelőtt a „földi” tudatot jelenti, ahogy az ég csillagai sem a látható égitestekre utalnak, hanem az ember szellemi csillagára (ld. az V.2. fejezetet). Az *Újszövetségben* ez a polaritás a „felülről” és „alulról” kifejezésekben jelenik meg, úgy is, hogy „aki felülről született”, „aki felülről jön”, valamint a „Szellem” (Károlinál általában Lélek) és a „test” (Luthernél „hús”) ellentétében.

Ennek a polaritásnak a megértéséhez kiindulhatunk a *János evangélium* harmadik fejezetének abból a helyéből, ahol az Úr ezt mondja Nikodémusnak (János 3,3): „Ámen, ámen mondom néked: ha valaki nem születik felülről, nem láthatja az Isten országát.” Luther, Károli és a legtöbb fordító a görög *ánothen* szót úgy fordítja, hogy „újonnan” vagy „újra”. A szó mindkét jelentéssel rendelkezik, de János itt a „felülről” értelemben használja.

Zwingli helyesen, „felülről”-re fordítja és lábjegyzetet fűz hozzá: „A szó «újonnan»-t is jelent. Nikodémus ezért érthette félre.” János 3,4: „Mondta néki Nikodémus: Míódon születhetik az ember, ha vén? Vajon bemehet-é az ő anyjának méhébe másodszor, és születhetik-é?” János 19, 11-ben a szó egyértelműen „felülről”-t jelent (ld. még: Kühlewind, *Isten Országá, a Mi az, ami nem tartozik az országhoz?* c. fejezetet).

A 3. fejezet 7. verse megismétli: „Ne csodáld, hogy azt mondom néked: Szükség néktek felülről születnetek.” Ugyanebben a fejezetben Keresztelő János ezt mondja (31. vers): „Aki felülről jött, feljebb való mindenkinél. Aki a földről való, földi az és földieket szól; aki a mennyből jött, feljebb való mindenkinél.”

Az idézett mondatok mögött meghúzódó meditatív tartalmat informatív szinten nem lehet közölni – legfeljebb utalni lehet rá. Az „aki felülről jött”, nyilvánvalóan olyan individualitás, aki az Én-vagyok élményt a legmagasabb fokon valósította meg. Ez a jelentése ezeknek a szavaknak is (János 8,23): „Ti innét alól valók vagytok, én onnét felül való vagyok; ti e világból valók vagytok, én nem vagyok e világból való.” A történet végén ezt mondja az Úr Pilátusnak (János 18,36): „Az én országom nem e világból való.” A „felülről” való azért tud testi és lelki-szellemi megbetegedéseket meggyógyítani, mert Énje „feljebb való mindenkinél”, teljesen *független*. János 3,6-ban ez áll: „Ami testtől született, test az; és ami Szellemtől született, szellem az.*” A „test” (Luthernél „hús”) itt nyilván nem „izmok” jelent, hanem a lélek gyenge, a testhez kötött, testhez ragaszkodó részét (Ld. Kühlewind: *A Szent Szellem megújítása; A test* c. fejezetet). Erre utalnak az olyan mondatok, mint: „mert jóllehet a szellem kész, de a test erőtelen” (Máté 26,41; Márk 14,38) vagy a „test szerint” járás (Róm. 8,1). Vagy „Mert a test a szellem ellen törekedik, a szellem pedig a test ellen; ezek pedig egymással ellenkeznek, hogy ne azokat cselekedjétek, amiket akartok... A testnek cselekedetei pedig nyilvánvalóak, melyek ezek: házasságtörés, paráznaság, tisztátalanság...” (Gal. 5,17-21), és

* „Felele Jézus: Semmi hatalmad sem volna rajtam, ha felülről nem adatott volna néked...” (ford.)

* Károlinál szellem helyett következetesen lélek áll.

ezután a bűnök hosszú listája következik, amelyek a testből erednek. Ami a testtől, ill. a szellemtől „született”, azokat az impulzusokat, gondolatokat, képzeteket jelenti, amelyek meghatározzák az ember életét.

Persze minden ember felülről és alulról is „született”, és ennek a két területnek a kapcsolata határozza meg az életet, a betegségeket és a halált. Az Úr idejében és környezetében úgy tűnik eléggé köztudott volt ennek a változó és megváltoztatható kapcsolatnak a meghatározó szerepe. Az elmúlt évszázadokban ez a tudatosság szinte teljesen eltűnt, miközben a legutóbbi évtizedekben egyre inkább ismét fölmerül, pszichoszomatika néven. Egyelőre természetesen eléggé hiányos formában merül föl ez a jelenség, hiszen akadémiai tudományunk és hatása alatt álló kultúránk nemigen akar tudni a „szellemiség” területéről, és a „lelkiségről” is inkább csak epifenomén, másodlagos jelenség formájában – miközben azért egyre nagyobb jelentőséget tulajdonít neki.

6. *Elmélyülés*: Miben mutatkozik meg a „felülről való”?

7. *Meditáció*: Felülről növekszünk.

8. *Meditáció*: Aki felülről jött, feljebb való mindenkinél.

2. *Szellemi gyógyítás*

A szellemi gyógyítás azt jelenti, hogy a „felülről jövő” meggyógyítja az alsó embert – csak utóbbi tud megbetegedni. A megbetegedés lehet testi vagy lelki (démoni megszállottság). A gyógyításban a magasabb lényt függetlenné kell tenni az alsótól. A felső embernek azt a részét, amely a „köpeny” révén összekapcsolódik a testiséggel, ki kell szabadítani ebből a kapcsolódásból, azért, hogy a felső ember mintegy kívülről léphessen kapcsolatba az alsóval. Bizonyos mértékig a hétköznapi életben is el tudunk feledkezni „magunkról” – az önézésről – pl. művészi, vagy egyéb alkotó tevékenység során, vagy imádkozásban. A meggyógyuláshoz mélyreható, teljes „önfeledtségre” van szükség, amelynek során az ember kizárólag a fönti területen van jelen.

A tudati fejlődés korai szakaszaiban az ilyen szellemi gyógyítások nem számítottak ritkaságnak, és a „civilizált” területeken kívül – ahol az önézés kevésbé fejlődött ki – ma is messzemenően lehetséges. Az ilyen gyógyításban, megfelelő eljárások segítségével kioltották / kioltják a közönséges tudatot, ugyanúgy vagy hasonlóan ahhoz, ahogy a régi „beavatási szertartásokban”, amelyek azáltal hatottak, hogy „eltolták”, „elragadták” a tudatosságot. Ezeket a folyamatokat tekinthetjük az önfeledtség egészen mély formájának. Így működött Keresztelő János is, aki a megfulladás határáig tartotta a víz alatt, akit keresztelt (ezért volt fontos, hogy „ott sok volt a víz”, János 3,23)⁷. Az új, keresztény keresztelés („tűzzel és Szent Szellemmel”) tisztán belső út, a tudat kioltása helyett a tudat radikális átváltozásával.

Ma a tudati iskolázás a közönséges tudatból indul ki és folyamatosan vezet az „önfeledtséghez”, anélkül, hogy elvesztenénk a tudatosság fonálát. Ez az újfajta beavatási mód együtt jár az új gyógyítási lehetőséggel: az újszövetségi gyógyításokban a meggyógyított teljesen világos tudatánál van, tudatát az Úr se el nem altatja, se ki nem oltja. Kezdetben az Úr

⁷ G. Kühlewind: *A Szent Szellem megújítása, A keresztelés* c. fejezet.

jelen van a gyógyításoknál; később a tanítványai is gyógyítanak, és Golgota után az apostolok is.

3. A szellemi gyógyítás feltételei

A halál és a test megbetegedéseinek eredete (ős-oka) a bűnbeesés. A bűnbeesés következményeképpen jön ma létre az ember én-teste. Szellemi gyógyítás akkor lehetséges, ha – legalább egy pillanatra – visszaáll a bűnbeesés előtti állapot. Ez ugyanazt jelenti, mint az én-test feloldása vagy a bűnök alól való feloldozás (a bűnök megbocsátása), vagy az, amit az *Újszövetség* „hit”-nek nevez. A hit teljes bizonyosságot, a kétely legkisebb árnyéka nélküli biztonságot jelent – tapasztaló összekapcsolódást az igazi Énnel. Az Úr (vagy képviselői) jelenléte, nyitottsága (nyitottságuk) indukáló hatása lehetővé teszi, hogy a teljes figyelem az igazi Énben koncentrálódjék. A nyitottság megnyitja a másik embert is. Vagy éppen elhárítást és a nyitott lény elleni gyűlöletet vált ki benne.

Az elválasztó köpeny hozzáférhetővé teszi a testiséget az autopercepción alapuló földi tudat számára. Ezzel egyidejűleg elérhetetlenné válik a testiség a magasabban álló szellemi szint, a tudatfölötti számára – eltekintve a kommunikatív képességektől⁸. Ezért kell feloldani az elválasztást a szellemi gyógyításokhoz. Az evangéliumok erre két kifejezést alkalmaznak: a hit és a bűnöktől való megszabadulás, a bűnbocsánat kifejezését.

A hit

Ha a tudat összekapcsolódik tudatfölötti forrásával az érzésben, az ember kétségtől mentes biztonságot érez. A hit görögül PISTIS, ami mindenekelőtt biztonságot és állhatatosságot jelent. A hit az *Újszövetség* értelmében bizonyosságot jelent. A bizonyosság csak teljes lehet – ha nem az, nem lehetne annak nevezni.

A kisgyerek figyelme még osztatlan, olyan érzés, amely még nem az érzékek vagy a gondolkodás csatornáján keresztül árad, amely még töretlen. A felnőtt figyelme látó, vagy halló, vagy ízező stb. A hit a töretlen, még teljes figyelem.

Ha erre a bizonyosságra fogalmunk és szavunk van, akkor a fogalom tartalma tudatos, és ez azt jelenti, hogy már nem „adott”, és ellentéte, ebben az esetben a hitetlenség is ismert és tudatosá vált. PISTIS ezért a lélek olyan állapotát jelenti, amelyben bizonyosságban van és tud is erről a bizonyosságban létezésről. Másképpen: jelen van a tanú, és ezért az élményt – a bizonyosságot – tapasztalásnak nevezhetjük. Amíg a tudat kapcsolata forrásával természetes adottság, addig nem lehet róla beszélni, nem tapasztalás, mert nincs tanú, addig átélés, azonosság. A 20. század elején archaikus kultúrákkal foglalkozó tudósok „participáló” tudatnak nevezték ezt a fajta átélést.

⁸ G. Kühlewind: *A szelíd akarat*, III. fejezet.

A hit megtapasztalt bizonyosság, kapcsolat a szellemiséggel, olyan, ami nem feltétlen vagy magától értetődő adottság. A legkevésbé sem a tudás gyenge pótszere – amit nem tudok, még mindig hihetem –, hanem bizonyosságában felülmúlhatatlan tudás, érzés, annak a biztonsága és bizonyossága, hogy gyökereink az istenségbe nyúlnak. A hit olyan, mint egy intuíció, vagyis tapasztalás. Csak a gyógyításban *tartósan* működik, mindegy, hogy egy másodperc töredékéig vagy félóráig. A tartósság azt jelenti, hogy nem csak villanás.

A hit mint tapasztalás a kereszténység előtti szellemi észlelés – amely szintén tapasztalás volt –, a szellemi lények, a teremtett világ jelentéseinek észlelése helyébe lép. Ezt a váltást különösen hangsúlyozza Pál, amikor pl. így ír (II. Kor. 5,7): „...e testben lakván, távol vagyunk az Úrtól. Mert hitben járunk, nem látásban...”. Nem látásban (a görög *eidos* jelentése kép, megjelenés) vagy „nem az örök dicsőség megjelenésében” egészíti ki a Zwingli fordítás. Hasonlóan szól Pál a közismert helyen (I. Kor. 13,12-13): „Mert most tükör által homályosan látunk, akkor pedig színről színre; most rész szerint van bennem az ismeret, akkor pedig úgy ismerem majd, amint én is megismertettem. Most azért megmarad a hit, remény, szeretet...!” A töredékes, „rész szerinti” megismerést felváltja majd a nem-dualisztikus megismerési mód. Addig marad a hit, a remény és a szeretet, mint megismerési mód. A hit nem látás, „Az Istent soha senki nem látta...” (János 1,18). A kereszténység kezdetén az időszerű kapcsolat fölfelé az istenség közvetlen képi tapasztalását helyettesítő, nem-képszerű bizonyosság-ézés. Nem hit „valamiben”, hanem a tulajdonképpen megnevezhetetlen abszolút bizonyosság, hogy jelentéssel teli világban élünk.

A *Timótheushoz írt első levélben* olvashatjuk: „a hit titka tiszta lelkiismerettel” (3,9). Hogy miben áll a titok, azt *Péter első levelében* találhatjuk meg (1,9): „...hitetek célját, a lélek üdvösségét” – így áll Károlinál. A TELOS szó jelentései azonban (a fordításban „cél”): beteljesedés, végrehajtás, betöltés, eredmény, csúcspont, beavatás; és a SOTERIA („üdvösség”) kifejezést megtartás, megmentés, megváltás, bizonyosság, biztonság értelmében használja a szöveg. „A hit titka tiszta lelkiismerettel” ezért sokkal mélyebb értelmet nyer. A *zsidókhoz írt levél* (10,22) és az *első Timótheus levél* (1,5; 3,9) összekapcsolja a lelkiismeretet és a hitet – tisztátalan lelkiismerettel lehetetlen a hit, vagyis a bizonyosság.

Ha a lelkiismeret tiszta, nem áll akadály a hétköznapi tudat és tudatfölötti forrásai között. Ez még nem jelenti azt, hogy a kapcsolat valóban létre is jön, hogy a hit tapasztalássá válik. A felsővel való hatékony összekapcsolódás gyógyításhoz vezethet – jele vagy ismertető jegye a tapasztalás. A bizonyosság felvillanhat, a gyógyításhoz azonban állhatatosnak, tartósnak kell lennie. Erről tanúskodnak a krisztusi gyógyításokról szóló történetek.

Ma tudati iskolázás útján közeledhetünk a szellemiség tapasztalásához, Ez azzal a tudati fejlődéssel függ össze, ami a kereszténység révén az elmúlt 2000 évben bekövetkezett.

7. *Elmélyülés*: Miért nem teljes soha a bizonyosságunk? Mi lenne a teljes bizonyosság feltétele?

Bűnök és bűnbocsánat

Nem lehet az embernek tiszta a lelkiismerete, ha úgy érzi, hogy bűnök terhelik – és ki ne érezné úgy? Jobban és sokrétűbben tudjuk magunkat beleélni idegen nyelvekbe, ha tudjuk, milyen elsődleges és másodlagos jelentéseket hordoznak az olyan kifejezések, mint „bűnözni”, „bűn” és „hiba”.

A HAMARTANI ige, amelyet általában „vétkezni”-re fordítanak, eredetileg azt jelenti, hogy „a célt vagy céltáblát elvéteni”, „nem találni”. Másodlagos jelentései: „nem elérni, tévedni, elveszteni, elveszni, megvonni, bűnözni, vétkezni”. Nagyon meggondolandó és meditációra méltó az a körülmény, hogy a görög nyelvnek (és a hébernek is: CHET) van olyan szava, amely jelentheti mind a cél elhibázását, mind a „bűnt”*. E mögött a nyelvi jelenség mögött a maitól erősen eltérő világnézet húzódik meg. Hasonló a helyzet a HAMARTEMA főnévvel. Elsődleges jelentése: „hiba, tévedés”. Az általában „vétekre” fordított PARAPTOMA szót az *Újszövetség* „tévedés, törvénysértés, vétség” értelemben használja. A megfelelő ige, PARAPITO elsődleges jelentései: „mellésni, oldalára esni, véletlenül bukkanni valamire vagy találkozni valakivel, valahova odakerülni, mellékerülni, elmenni vagy elsietni mellette”. Másodlagos jelentései: „tévedni, hibázni, hiányozni”. Ezek mögött a nyelvek mögött az a világfelfogás húzódik meg, hogy a jó, a helyes, a cél elérése az eredeti állapot, és a bűn az ezektől az őسادottságoiktól való eltérés.

A „bűnök bocsánata”, ami gyakran fordul elő a gyógyításokkal kapcsolatban, az eltévelyedések elnézését, a belőlük való szabadulást jelenti, a visszatérés lehetőségét az igaz útra, az elhivatottság útjára. Az APHIEMI kifejezést általában „megbocsátani, megbocsátás” értelemben fordítják. Elsődleges jelentései: „elküldeni, továbbküldeni, szabadon engedni, elszakadni, megszólalni, megszólaltatni, elhajítani, feladni, elhagyni”. A *Miatyánk*ban ez az ige fordul elő (Máté 6,12; Lukács 11,4): „És bocsásd meg a mi vétkeinket”. Ez a szó gyakran hangzik el a gyógyítások során.

A bűnbocsánatról már a kereszténység „felütésében”, Keresztelő Jánosnál is szó esik: „prédikálván a megtérésnek keresztségét a bűnöknek bocsánatára.”* A „megtérést” gyakran bűnbánatnak fordítják, METANOIA azonban szó szerint a NOUS (értelem) irányváltozását jelenti. Ez az összefüggés megtalálható Lukács 3,4-ben is, valamint az *Apostolok Cselekedeteiben* (2,38; 5,31; 13,38; 26,18). A bűnök „bocsánata” helyett pontosabb lenne „felmentés”, „megszabadítás”. A megfelelő APHESIS főnév jelentései: „küldetés”, „a kocsi kifutása”, „mentesítés”, „elválasztás”, „válás”, „elengedés”, foglyok „szabadon bocsátása”, „rendelkezés”, „szabadítás”.

Az „értelem” – a tudat – olyan messzemenően megváltozhat, hogy legalábbis átmenetileg kiléphet az alsó emberből, aki egyáltalán bűnös lehet. Ezt jelenti a Keresztelőnél „az irányváltás a bűnöktől való szabadulásra” (EIS = ra, ba; szabadságba). Ebben a megszabadulásban eltűnik az elválasztó burok, a hozzátapadó szokásokkal, függőségekkel és szenvedélyekkel, az ember megmenekül az egoitástól, a testtől, mint a bűnök forrásától (Gal. 5,17-20). A bűnöktől való megszabadulás helyreállítja a hitet, a gyógyításhoz szükséges, mindenre kiterjedő bizonyosságot: a kapcsolatot fölfelé.

8. *Elmélyedés*: Mi a különbség a között, hogy „bűnözünk”, vagy „elvétünk valamit”?

9. *Meditáció*: Megszabadultál a bűneidről.

* A magyarban is hasonlóan kettős jelentésű (legalábbis közös gyökerű) az elvéteni és a vétkezni szó. (ford.)

* Márk 1,4; Lukács 3,3. (ford.)

4. A gyógyítások közös vonásai

Az előző fejezetekből látható, hogy ha nem alakulna ki az elválasztó köpeny, akkor az emberek közös tudatban élnének. Ez látszik a kisgyereknél, és az archaikus tudatban élő felnőtt embereknél is, akik, számos híradás tanúsága szerint, jelek nélkül is tudnak egymással kommunikálni, nagy távolságokat áthidalva is. A *Biblia* a bábéli torony építésének történetében írja le ennek a képességnek a kialakulását. Megszűnik a néma, jelek nélküli, csak a figyelem irányát követő kommunikáció, megmaradnak a népek nyelvei, amelyek már addig is megvannak (Gen. 10), de amelyeken keresztül nem tudják egymást megérteni a különböző népek.

Az eredeti, jelek nélküli – közvetlen – kommunikáció, ma is ott működik minden szó, minden jel mögött. A tudományos-technikai kifejezésektől eltekintve a szavak sohasem egyértelműek, és előbbieket is definiálhatatlan, a nyelv által adott szavak segítségével definiáljuk. A kölcsönös megértést a „jó akarat”, a „beleérzés” teszi lehetővé, az „érted, hogy mit akarok mondani” – röviden, a közös, intuitív jelentés-tér, amiben a felső ember mindig is él.

A „bűnöktől való megszabadulás” vagy a „hit”, vagyis az elválasztás ideiglenes feloldása fölemeli a beteget vagy képviselőjét a jelek nélküli értés terébe, ahol a gyógyító is tartózkodik. Egy időre helyáll az eredeti, eltévelyedésektől még érintetlen állapot. Az ember ekkor magasabb lényében él, az alsó embertől függetlenül, és ezért tud, az Úr segítségével, gyógyítóan hatni utóbbira.

Az önfeledtségben fölemelkedik az ember igazi Énjéhez, és onnan, az Úr segítségével, a Kezdetbe, a világnak abba az állapotába, amelyben még nincsenek formák. Ez az állapot az a mindig jelenlévő és fölkereshető „hely”, az ARCHÉ, a bűnbeesés előtti őskézdet birodalma, ahol még nincsenek formák, de ahol létrejönnek. A szellemi világban a lét kommunikálás, ott a szellemi lények kommunikációban dolgoznak egymáson. Ebben láthatóvá válik, mennyire rokon az őskommunikáció a gyógyítással.

Az ARCHÉ-ban Én-lény él Én-lényben, közvetlenül, közvetítés nélkül, semmi sincs közben, világosság a világosságban. Ez az igazi gyógyító érintés, erre utal az *Újszövetségben* a külső érintés, mint szimbólum vagy képi utalás.

Korlátozott mértékben minden kommunikatív testi tevékenységben működik a magasabb lény, mindenekeelőtt a beszédben. A beszédszervek működtetése, a (még nyelv fölötti) beszédintenció fölmerülése, a megfelelő szavak és kifejezésmód megtalálása tudatfölötti, ami azt jelenti, hogy a felső ember tevékenysége. Ha a szellemi lény viszonya olyan lenne az egész testiséghez, mint beszéd közben a beszédszervekhez, akkor egész testünkkel beszélni tudnánk, jelle tehetnénk – önálló mozgásművészetté. Ha a szellemi lény tevékenysége a végtagok működési módján túl, a test alakjára, formájára és jellegére is kiterjedne, akkor a gyógyítás olyan lehetőségei állnának előttünk, amelyek ugyanúgy játszódnak le, ahogy egy seb gyógyul be, teljesen függetlenül a közönséges tudattól. Úgy tűnik, ez a helyzet a testi gyógyításoknál az *Újszövetségben*. A távolból történő gyógyításokhoz (Máté 8,6; 15,22; Márk 7,25; Lukács 7,1; János 4,46) még tovább gondolatokat kell találnunk, akár csak a megszállottak „pszichiátriai” gyógyításaihoz.

III. „Pszichiátriai” gyógyítások

A megszállottak gyógyítása az Úr szava által történik, nem érinti meg a betegeket, és (a gyógyítás előtt) ők sem érintik meg őt. A betegek démonok vagy „tisztátalan lelkek” (néha néma vagy gonosz lelkek) megszállottai. Luther fordítása a gyógyítások vonatkozásában az „ördög” kifejezést alkalmazza, ami azonban a kiűzésekről szóló újszövetségi történetek görög szövegében nem fordul elő. A továbbiakban először azzal foglalkozunk, hogy hogyan jellemzik a leírások a tisztátalan lelkeket ill. démonokat (III.1), majd pedig azzal, hogy hogyan gyógyítja meg az Úr a megszállottakat (III.2).

1. A démonok leírása

A „démonok” (DAIMONES) és „tisztátalan lelkek” (PNEUMATA AKATHARTA) kifejezéseket a szinoptikus evangéliumok szinonim értelemben használják. A „megszállottak” (DAIMONIZZOMENOI) kifejezés csak Máténál és Márknál fordul elő. Jánosnál egyik sem, mivel egyáltalán nem is említi a lelki gyógyításokat. A démonokat, ill. az általuk megszállott embereket bizonyos tulajdonságok és viselkedési formák jellemezznek. Tipikus a két megszállott története (Máté 8,28-32):

És amikor eljutott vala a túlsó partra, a Gadarénusok tartományába, két ördögös ment eléje, a sírboltokból kijövén, igen kegyetlenek, annyira, hogy senki sem mer vala elmenni azon az úton. És ímé kiáltának mondván: Mi közünk te veled Jézus, Istennek fia? Azért jöttél ide, hogy idő előtt meggyötörj minket? Tőlük távol pedig egy nagy disznónyáj legelészik vala. Az ördögök pedig kéri vala őt mondván: Ha kiűzesz minket, enged meg nekünk, hogy ama disznónyájba mehessünk! És monda nekik: Menjetek. Azok pedig kimenvén, menének a disznónyájba: és ímé az egész disznónyáj a meredekről a tengerbe rohana, és oda vesze a vízben.

Csekély eltérésekkel Márknál és Lukácsnál is megtaláljuk ezt a gyógyítást (Márk 5,1-10; Lukács 8,26-30). Márk szerint:

És menének a tenger túlsó partjára, a Gadareniusok földére. És amint a hajóból kiméne, azonnal elébe méne egy ember a sírboltokból, akiben tisztátalan lélek volt, Akinek lakása a sírboltokban vala; és már láncokkal sem bírta őt senki sem lekötöni. Mert sokszor megkötözték őt békókkal és láncokkal, de ő a láncokat szétszaggatta, és a békókat összetörte, és senki sem tudta őt megfékezni. És éjjel és nappal mindig a hegyeken és a sírboltokban volt, kiáltozva és magát kövekkel vagdosva. Mikor pedig Jézust távolról meglátta, oda futamodék, és elébe borula, És fennhangon kiáltva monda: Mi közöm nékem te veled, Jézus, a magasságos Istennek Fia? Az Istenre kényszerítelek, ne kínozz engem. (Mert ezt mondja vala neki: Eredj ki, tisztátalan lélek, ez emberből.) És kérdezé tőle: Mi a neved? És felele, mondván: Légió a nevem, mert sokan vagyunk.

A folytatás megfelel Máté változatának. A démonok jellegzetes vonásai: 1) A megszállott testileg különlegesen erős. 2) A démonok felismerik az Urat. 3) Többes számban beszélnek, akkor is, ha csak egy megszállott van. 4) Sokszor van szó arról, hogy a megszállott vonaglik és fetreng, különösen a gyógyítás közben.

A tomboló pszichotikus betegek testi ereje jól ismert jelenség. Ez olyan helyzetből fakad, amelyben az Én, a felső ember mintegy kívülről mozgatja az alsót, a testiséget.⁹

Az „egészséges” emberek számára nem adott az a képesség, hogy felismerjék az Urat, hogy a külső megjelenésen keresztül érzékeljék a valódi lényt. Sok fogyatékosra, pl. az autistákra azonban éppen ez a jellemző. Ugyanez jellemző általánosan a kisgyerekekre, és ma az új gyerek generációhoz tartozó ún. „nehéz” gyerekekre is. Ez a képesség az autopercepció, az elválasztó köpeny átmeneti megszűnésével kapcsolatos.

Ritka eset, hogy az ember csak egyetlen démon megszállottja, ahogy Márk 1,23-ban vagy Lukács 4,33-ban. A többes szám megfelel annak a modern tapasztalásnak, hogy a tudatalattiban mindig nagyobb számban találhatunk olyan formákat, amelyek „értelmetlenek”, nem „mondanak” semmit, nem kommunikatívak.¹⁰

Lelki betegségek esetében gyakran találkozunk a test nem akaratlagos mozgásával, görcsök vagy epileptikus rohamok formájában. Ezek a mozdulatok vegyes formában is előfordulhatnak, mint a megszállott (vagy megszállottak) történetében, amire korábban hivatkoztunk (Máté 8,28-32; Márk 5,1-10; Lukács 8,26-30): a megszállott Jézus lábai elé veti magát, mintegy segítséget kérve; de utána a démon szól szavaiból.

Egyes elbeszélések megemlítik, hogy az Úr megtiltja a démonoknak, hogy fölfedjék kilétét (Márk 1,34; 3,12; Lukács 4,41).

10. Meditáció: A démonok mindig többen vannak.

2. Mik a démonok?

Az archaikus népek a jó szellemek (mint az angyalok) mellett fellépő rossz szellemi lényekként tartották és tartják számon a démonokat. A modern embernek már nincsenek olyan tapasztalatai, mint amilyenek az *Újszövetség* leír. De azért nagyon is képes a saját lelkében önállósultan fellépő „erőket”, folyamatokat, impulzusokat észlelni. Ezek tudatos akarata nélkül, sőt néha kifejezetten akarata ellenére jelennek meg tudatában, és olyan cselekedetekre indíthatják, amelyeket világosan végiggondolva nem akar, de amelyek ellen nem tud kellő ellenállást kifejteni. A léleknek ezek az önállósult jelenségei különböző szinten és különböző hatóerővel jelennek meg. Egy koncentrációs gyakorlatban (amikor egy ember alkotta tárgy képzetére koncentrálnak)¹¹ szinte mindig találkozunk elterelésekkel (asszociációkkal); ezek még a legenyhébb, leggyengébb önállósult jelenségek, noha a gyakorlatban meglehetősen zavaróak. Súlyosabban esnek latba az olyan kényszeres gondolatok és cselekedetek, amelyeket ma patológiai eseteknek tekintünk. Enyhébb formában viszont a legtöbb embernél fellépnek lelki kényszerek, általában anélkül, hogy tudatossá válnának. A mai embernél a lélek önállósult jelenségei a közönséges ében futnak egybe, mintegy a személyiség részeként. Időről időre felülkerekednek ugyan a közönséges énen, aki azért legalább észreveszi őket, és vagy eltűri őket, vagy sokszor küzd is ellenük. Nehezebbé válik a helyzet, ha a közönséges én azonosítja

⁹ G. Kühlewind: *A szelíd akarat*, III. fejezet, 35. és 36. gyakorlat.

¹⁰ Ld. a 4. megjegyzést.

¹¹ G. Kühlewind: *A szelíd akarat*, I. fejezet, 7, 8. és 9. gyakorlat.

magát egy vagy több ilyen önállósult jelenséggel és nem tudja őket megkülönböztetni önmagától.

Azokban az időkben, amikor a közönséges én (amely az én-testen kívül a szabad figyelem-erőket is magába foglalja) még messze nem fejlődött ki olyan erősen, mint ma, az önállósult tudatalatti formák¹² függetlenebbek voltak az ember centrumától, mert az még gyengébb lábakon állt, kevésbé volt öntudatos. A fölülről és alulról ható erők meghatározóbbak voltak számára, kényszerítő erővel hatottak rá. Nagyon világosan szólnak le Pál levelei az ilyen fajta élményekről. Pl. a római levélben (7,15-20):

Mert amit cselekszem, nem ismerem: mert nem azt mívelem, amit akarok, hanem amit gyűlölök, azt cselekszem. Ha pedig azt cselekszem, amit nem akarok, megegyezem a törvénnyel, hogy jó. Most azért már nem én cselekszem azt, hanem a bennem lakozó bűn. Mert tudom, hogy nem lakik én bennem, azaz a testemben jó; mert az akarás megvan bennem, de a jó véghezvitelét nem találom. Mert nem a jót cselekszem, melyet akarok; hanem a gonoszt cselekszem, melyet nem akarok. Ha pedig én azt cselekeszem, amit nem akarok, nem én mívelem már azt, hanem a bennem lakozó bűn.

A „bűn” akkora önállósággal bír, hogy fölülkerekedik az ember akaratán, és „testében” („húsában”) lakik. Így különleges jelentőséget kap a „bűnök bocsánata”: egy pillanatra eltűnnek a lélek önállósult jelenségei. Az Írás nem tulajdonítja az ember centrumának se a jó, se a rossz önállóságokat: vagy Isten, vagy pedig a bűn működik a lélekben.

Mert Isten az, aki munkálja bennetek mind az akarást, mind a cselekvést, eudokiája¹³ kedvéért. (Fil. 2,13 és 2. Kor. 3,5 is hasonlóan).

Legkésőbb Sigmund Freud óta tudjuk, hogy a tudatalatti formák úgy viselkednek, mintha „intelligencia” volna bennük, amivel fölülkerekednek rajtunk. Ez a vonás „lény”-szerűvé teszi őket, mintha tudatos vagy legalábbis ösztönös lények lennének, célirányos „ravaszággal” felruházva.

Ha továbbkövetjük a tudat fejlődését visszafelé az időben, akkor egyre halványabb öntudatosságot találunk a hétköznapi tudatban, mert az elválasztó burok egyre kevésbé erőteljes. Ha a tudati fejlődés e szakaszában önállósult jelenségek lépnek fel a lélekben, akkor az akkori viszonyok kétféleképpen is eltérnek a későbbiekétől. Egyrészt, az önállóság nagyobb, akár korlátlan mértékű is lehet (vagyis legalábbis ideig-óráig teljesen ellenőrizhetetlenül uralkodhat az embert); másrészt az, ami később és mind a mai napig is „intelligenciaként”, felülkerekedési ügyességként jelenik meg, nyíltan kimondott ellenállásként lép fel minden változtatási kísérlettel, így a gyógyulással szemben is. Ezzel elértünk az *Újszövetség* démonaihoz. Számos spirituális hagyomány „elemi lényeknek” nevezi a lelki önállóságokat, amelyek nagyon is rendelkeznek intelligenciával és akarattal. Az *Újszövetség*ben ez abban mutatkozik meg, hogy felismerik az Urat, mint Isten Fiát (Máté 8,29; Lukács 4,41). Néven is tudják nevezni, Názáreti Jézusnak, Isten Szentjének (Márk 1,24), a magasságos Isten fiának (Márk 5,7; Lukács 8,28), és tudják, hogy hatalmában áll kiűzni őket. Ez mindenestre több mint a tudatalatti „ravaszága” és mélyebb értést igényel.

¹² G. Kühlewind: *A normálistól az egészségesig*, 3. és 4. fejezet; *Figyelem és odaadottság*, 18. fejezet.

¹³ Eudokia: itt azt jelenti: helyes vagy jó értés. Ld. G. Kühlewind *Karácsony; az És békesség a Földön* c. fejezetet. (Károlinál itt az áll: „jó kedvéből” – ford.)

A démonok „természetrája” kimutat legalább két olyan tulajdonságot, amelyek nem jelennek meg az érzékleti világban, sőt ellentmondásban vannak vele. Az egyiket már említettük: a démonok mindig többedmagukban jelennek meg. Pontosabban szólva, nem lehet megszámlálni őket, mint az elemi lényeket sem, mert számuk állandóan változik különböző behatásokra, amilyen pl. maga a számlálás – hasonlít a helyzet a mikrofizika bizonytalansági relációjához. A másik tulajdonság abban áll, hogy noha a démonok a megszállott figyelméből jönnek létre, kiűzésük után a beteg mégsem szenved hiányt semmiben sem: valahogy úgy, ahogy a szeretet se lesz attól kevesebb, ha elajándékozunk.

3. A démonok kiűzése az Úr szava által

Az ehhez a fajtához tartozó gyógyítások a szó által történnek. Egyes leírások külön hangsúlyozzák ezt (Máté 8,16), a legtöbb esetben egyszerűen csak olyan leírás áll, hogy az Úr „megdorgálja” a tisztátlan lelkeket, vagy megparancsolja nekik, hogy távozzanak az emberből.

A szóban forgó görög kifejezés – EPITIMAO – több jelentésű, amelyek közül itt a „szemrehányást tenni, hibáztatni, megróni” jön szóba; TIMAO azt jelenti „nagyra becsülni, tisztelni, megfigyelni, tartani valaminek” (a számos származtatott jelentéstől eltekintve).

A következőkben két tipikus gyógyítási történetre térünk ki részletesen: a megszállott a zsinagógában (Márk 1,23; Lukács 4,35) és a már korábban (III. 1) említett (két) ördögös a Gadaréusok tartományában (Máté 8,32 két, Márk 5,7 és Lukács 8,27 egy megszállotról szól). Az első a szombati (szabat napi) gyógyítások közé tartozik, és az Úr szava által történik: „Némulj meg, és menj ki belőle”. Mindkét esetben elhangzik a démonok részéről: „mi dolgunk van nekünk veled?” Az Úr előtte tanított a zsinagógában és hallgatói „elálmélkodának az ő tanításán; mert úgy tanítja vala őket, mint akinek hatalma (EXUSIAN) van, és nem úgy, mint az írástudók” (Márk 1,22; Lukács 4,32). A második történetben az Úr hatalmát a vihar elcsendesítése ábrázolja (Máté 8,26; Márk 4,39; Lukács 8,24). Mint korábban már említettük, a démonok általában többes számban beszélnek a megszállotton keresztül; és ahol egyes számban beszélnek, ott is többen vannak (Márk 5, 9; Lukács 8, 30). A megszállott néha úgy viselkedik, mint aki segítséget keres (mint a III.2. fejezetben idézett történetben); odaszalad Krisztushoz és a lába elé veti magát. De ami elhangzik az ember szájából, az a démon szava. A legfeltűnőbb az Úr felismerésére vonatkozó kijelentés. A lélek tudatalatti önállósult jelenségei önmagukban erre nem lennének képesek. Ez a képességük arra utal, hogy a különben negatív formák, az értelem nélküli erők, kapcsolatban állnak a megszállott magasabb lényével, szellemi részével, amely szellemi mivoltában „látja” a tőle különböző szellemi lényeket, így az Urat is. Ezt a következőképpen fejezhetjük ki: magasabb lényünkben mindnyájan mindentudók vagyunk, „szellemi látók”, elvben az egész világot megismerhetjük, a szellemi világot is. A földi ember számára csak akkor állnak rendelkezésre ezek a megismerések, ha belső munkával fölemeli tudatát saját felső lényéhez. A megszállottaknál (pszichés betegeknél) a centrum (legalábbis átmenetileg) nem a test érzésében van, mint a „normális” embereknél. A felső részhez fűződő rendszertelen (nem tudatosan létrehozott és uralt) kapcsolat olyan nyitottságot kölcsönöz nekik, amivel sok mindent kimondhatnak, ami a normális ember számára rejtett marad.

Éppen ez a felfelé irányuló nyitottság teszi lehetővé a gyógyítást vagy a hatalmas önállósultságok kiűzését az Úr szava által. (Ez a nyitottság, az „elmebetegek” intenzív kapcsolata a szellemi világgal, egyébként jól ismert Rudolf Steiner és az ún. antipszichiátriai mozgalom képviselői, mint pl. Ronald D. Laing és Thomas Szász számára.) Az Úr magában hordja a Logoszt, Isten világtéremtő, szójellegű hatalmát, amelynek minden szellem alá van

vetve, a tisztátlan lelkek vagy szellemek is, akik tudják, hogy engedelmeskedniük kell az Úrnak, az Úr szavának.

Ha kiűzesz minket, engedd meg nekünk, hogy ama disznónyájba mehessünk! (Máté 8, 31; Márk 5,7; Lukács 8,27)

Azért jöttél-é, hogy elveszíts minket? (Márk 1,24; Lukács 4,34).

Amióta a Logosz testté vált – mikor Keresztelő János megkereszteli Jézust a Jordán vizében, (János 1,14) –, Isten szava a Názáreti Jézusban él. Jézus megismerése olyan, hogy el tudja érni a benne lakó Logoszt, és ezért lehetséges, hogy a megszállottban – ugyanennek a megismerésnek a révén – olyan felső centrum alakuljon ki, amelyik – a Logosz jelenléte segítségével – elválik az önállósodott lelki formáktól, leválasztja őket, anélkül, hogy feloldódnának. Ezért hangzik el néhány esetben a figyelmeztetés, hogy a néma és süket lélek vissza ne térjen az emberbe. Ezt a veszélyt Máté (12,45-től) és Lukács (11,24-től) írja le.

Mivel ma a közönséges én sokkal inkább központi szerepet játszik, ezért csak nagyon ritkán lehet egy önállósult lelki formát leválasztani („kiűzni”). Előbb föl kell oldani, vagy legalábbis szociálisan elfogadható formába kell átalakítani. Tudatalatti képződményeket csak intuíció (ellen-intuíció) oldhat fel. Jó példa található erre Ibsen *A tenger vonzása* c. darabjában.

A megismerési képesség az emberhez tartozik, mégpedig felső lényéhez. A démonok azonban a maguk hasznára fordítják, hogy a felső ember tevékenységeit (megismerés, észlelés, gondolkodás, belátások stb.) közönségesen a hétköznapi én tevékenységének tartják, mert a figyelem iskolázása nélkül a hétköznapi tudat az egyetlen, ami az ember rendelkezésére áll.

A Krisztus korában gyenge hétköznapi ént a megszállottak esetében a démonok uralják. Szavaik, mint „kínzó”, „gyötörsz”, „elveszejtesz” azt jelentik, hogy az önállósult lelki formákat a gyógyítás elszakítja a felső embertől és így megfosztja őket élősködő intelligenciájuktól. Ettől félnek a démonok. Az embernek ez szabadulást jelent. Az átalakulást az ördögök kiűzése történetének (Lukács 8,26-39) utolsó két verse írja le:

Kéré pedig őt az az ember, akiből az ördögök kimentek, hogy ő vele lehessen; de Jézus elbocsátá őt, mondván: Térj vissza házához, és beszélj el, mely nagy dolgokat tett az Isten veled. Elméne azért, hirdetvén az egész városban, mely nagy dolgokat cselekedett Jézus ő vele.

A mai korban erősebben kifejtett én-test óvja az embert a hatalmas önállósultságoktól. Ha mégsem képes rá, akkor az ember nyitottabbá válik, mind fölfelé, mind lefelé (a tudatalatti irányában). Pszichésen megbetegedett emberekben összekeverednek a szellemi észlelések a tudatalattiból származó impulzusokkal és formákkal.

9. *Elmélyedés:* Miben áll az én-test védő hatása?

11. *Meditáció:* „Ha pedig Isten ujjával űzöm ki az ördögöket, kétség nélkül elérkezett hozzátok az Isten országa.” (Lukács 11,20)

12. *Meditáció:* A Szóval (LOGŌ) űzte ki a démonokat.

IV. Testi gyógyítások

A démonok kiűzése minden esetben az Úr szava által történik. A testi betegségben szenvedők egy részét szintén az Úr szava gyógyítja meg, a többség esetében azonban úgy tűnik, fontos szerepet játszik az érintés. Az érintés formája a kézrátétel, fölemelés, néha nyállal való megnedvesítés, de gyakran előfordul az is, hogy őt, vagyis a ruháját érintik meg a betegek. Külsőleg háromféle testi gyógyítást különböztethetünk meg: érintés által, érintés nélkül és a távolból. Utóbbiakban rejlik a legnagyobb szellemi erő, ezért először ezeket vesszük szemügyre.

1. Gyógyítás szóval, távolból

A százados (Máté 8,5-től; Lukács 7,2-től) vagy a királyi ember (János 4,46-tól) története így hangzik Máténál:

Mikor pedig beméne Jézus Kapernaumba, egy százados méne hozzá, kérvén őt, És ezt mondván: Uram, az én szolgám otthon gutaitötten fekszik, és nagy kínokat szenved. És monda néki Jézus: Elmegyek és meggyógyítom őt. És felelvén a százados, monda: Uram, nem vagyok méltó, hogy az én hajlékomban jőjj; hanem csak szólj egy szót, és meggyógyul az én szolgám. Mert én is hatalmasság alá vetett ember vagyok, és vannak alattam vitézek; és mondom egyiknek: Eredj el, és elmegy; és a másikkal: Jöszte, és eljő; és az én szolgámnak: Tedd ezt, és megteszi. Jézus pedig, amikor ezt hallá, elcsodálkozék, és monda az őt követőknek: Bizony mondom néktek, még Izráelben sem találtam ilyen nagy hitet... És monda Jézus a századosnak: Eredj el, és legyen néked a te hited szerint. És meggyógyult annak szolgája abban az órában.

A gyógyítások lényege a közvetítő hite. Nem a beteg hitét hívja elő, mint a gyógyítások többségében – a beteg esetleg nem is tud a folyamatról –, de szükség van valakire az Úron kívül, akinek különleges hite van, olyan, amittől az Úr elcsodálkozik. A különleges hit – a bizonyosság –, amely a közvetítő szavaiban, vagy – mint a samáriai asszony esetében –, viselkedésében nyilvánul meg, nemcsak annak a bizonyossága, hogy az Úr elő tudja idézni a gyógyulást, hanem azé is, hogy szava a távolból hat. Ezt azokon a szavakon keresztül érthetjük meg, amelyekkel tudomásul veszi az emberek hitét, mielőtt megtörténik a gyógyulás (Máté 8, 10; 15,28; Lukács 7,9; Márk 7,29). A közvetítő hitén keresztül a gyógyító értelmes erő – a dinamikus – eléri a távoli beteget, és a világosság az Úrral és a közvetítővel közös közegébe emeli. Ennek a tudása alkotja a különleges bizonyoságtételek háttérét: ahol ilyen gyógyítások történnek, ott sem térnek, sem időnek nincs jelentősége.

A másik figyelemreméltó vonása ezeknek a gyógyításoknak csak a görög szövegben jelenik meg. Ahol a magyarban ez áll: „csak szólj egy szót”, ott a görögben ezt olvashatjuk: EΙPE LOGŌ. EΙPEN általában „mondani”-t jelent, és a szöveggörnyezettől függ, hogy hogyan. Jelentheti például azt, hogy „megáldani”, és ennek az ellenkezőjét is. LOGŌ a Logosz szó részes esete. A Logosz nem egyszerűen szó, hanem *a* szó, Isten értelemteremtő ereje. EΙPE LOGŌ ezért nem azt jelenti, hogy „szólj egy szót”, hanem sokkal inkább azt, hogy „beszélj a Logosz erejéből”. Ez sokkal érthetőbbé teszi Jézus csodálkozását is; a kifejezés arról árulkodik, hogy a százados mély ismerettel rendelkezik az Úr gyógyító erejéről.

A második távolból való gyógyítás nem testi betegségre irányul. Máté 15,22-től:

És ímé egy kananeus asszony jövé ki abból a tartományból, kiált vala néki: Uram, Dávidnak fia, könyörülj rajtam! az én leányom az ördögtől gonoszul gyötörtetik. Ő pedig egy szót sem felele néki. És az ő tanítványai hozzá menvén, kéri vala őt, mondván: Bocsásd el őt, mert utánunk kiált. Ő pedig felevén, monda: Nem küldettem, csak az Izráel házának elveszett juhaihoz. Az asszony pedig odaérvén, leborula előtte, mondván: Uram, légy segítségül nékem! Ő pedig felevén, monda: Nem jó a fiak kenyerét elvenni, és az ebeknek vetni. Az pedig monda: Úgy van, Uram; de hiszen az ebek is esznek a morzsalékokból, amik az ő uroknak asztaláról aláhullanak. Ekkor felevén Jézus, monda néki: Óh asszony, nagy a te hited! Legyen néked a te akaratod szerint. És meggyógyula az ő leánya attól a pillanattól fogva.

Ugyanezt a történetet Márknál is megtaláljuk (5,25-től).*

Az ember megjelenése – mint minden érzékszervekkel észlelhető jelenség – jel, „jelentésének”, „küldetésének”, vagyis annak a jele, amiért a Földre jött. Minden embernek van ilyen, szavakkal kifejezhetetlen „küldetése”. Ha nagyon intenzív érző figyelemmel fordulunk befelé, bármikor meg tudjuk érezni, hogy küldetésünk értelmében haladunk vagy sem. A betegségek annak jelei, hogy eltértünk küldetésünk útjától, figyelmeztetések, hogy térjünk vissza saját utunkhoz.

Az Úr gyógyításai mind ebben az értelemben történnek, ezért jelenik meg néha ellenállás vagy elkerülési kísérlet (mint pl. a Bethesda tavi gyógyításnál). A gyógyítások nem a jelek, a megjelenések, hanem a jelentések területéről származnak. A jelek (ami látható és írható) együtt változnak a jelentésekkel, a megváltozott jelentések által, amelyekben a gyógyító erő működik. Az emberi környezet a meggyógyított jeleket látja. A jelentések szellemi világában nincs se tér (nincs távolság), se idő (majdnem mindegyik gyógyítás egy pillanat alatt történik), ezért történhet a gyógyítás távolból is. A közvetítő tudata segítségével „találja meg” a dinamis, az Úr értelemhordozó gyógyító ereje a beteget. A beteg kapcsolatban áll a közvetítő lelkével, jelen van tudatában, és így hozzáférhető az Úr számára, aki ismeri környezete gondolatait és érzéseit. A közvetítő hite megnyitja az utat, ő maga az Úr gyógyító erejének útja a beteghez.

Az evangéliumok beszámolnak olyan gyógyításokról is, amelyek, bár nem távolból, de érintés nélkül történnek. Az Úr szava nemcsak lelki, hanem testi betegségeket is gyógyít. Ez történik a gutaitüttel, akit a megbontott tető nyílásán keresztül bocsátanak le Jézushoz (Márk 2,3-tól és Lukács 5,18-tól). Máté nem írja le ezt a részletet (9,2-től). Márknál így hangzik a történet:

* Feltűnhet, hogy Jézus először nem akar segíteni, mert az asszony pogány. Hasonlót olvashatunk a tizenkét tanítvány elküldésekor (Máté 10, 5 –től).

Ezt a tizenkettőt küldé ki Jézus, és megparancsolá nekik, mondván: Pogányok útjára ne menjetek, és Samaritánusok városába ne menjetek be; Hanem menjetek inkább Izráel házának eltévelyedett juhaihoz.

Elmenvén pedig prédikáljatok, mondván: Elközelített a mennyeknek országa.

„Inkább” az utóbbit tenni nem jelent teljes tilalmat az elsőre. Noha itt világosan az áll, hogy a „samaritánusok városába ne menjetek be”, Lukács 9,52 szerint „szállást készítenek” az Úrnak egy samaritánus faluban; az irgalmas samaritánus szállóigévé lett; a tíz bélpoklos közül csak egy járul az Úrhoz hálát adni (Lukács 17,16): „És arccal leborula az ő lábainál hálákat adván néki: és az Szamariabeli vala.” A János evangélium 4. fejezetében mélyenszántó beszélgetést olvasunk egy samariai asszonnyal. Az apostolok cselekedeteiben pedig már szó sem esik a tilalomról (8. fejezet).

És jövének hozzá egy gutaiütöttet hozva, akit négyen emelnek vala. És mivel a sokaság miatt nem férközhettek azzal ő hozzá, megbonták ama háznak fedelét, ahol Ő vala, és rést törvén, leereszték a nyoszolyát, amelyben a gutaiütött feküdt. Jézus pedig azoknak hitét látván, monda a gutaiütöttnek: Fiam, megbocsáttattak néked a te bűneid. Valának pedig ott némely írástudók, akik ott ülnek vala, szívökben így okoskodván: Mi dolog, hogy ez ilyen káromlásokat szól? ki bocsáthatja meg a bűnöket, hanemha egyedül az Isten? És Jézus azonnal észrevé az ő lelkével, hogy azok magukban így okoskodnak, és monda nékik: Miért gondoljátok ezeket a ti szívetekben? Mi könnyebb, azt mondanom-é a gutaiütöttnek: Megbocsáttattak néked a te bűneid, vagy ezt mondanom: Kelj fel, vedd fel a te nyoszolyádat, és járj? Hogy pedig megtudjátok, hogy az ember Fiának van hatalma e földön a bűnöket megbocsátani, monda a gutaiütöttnek: Én mondom néked, kelj föl, vedd fel a te nyoszolyádat, és eredj haza. Az pedig azonnal fölkele és felvévén nyoszolyáját, kiméne mindenkinek láttára; úgy hogy mindenki elálmélkodék, és dicsőíté az Istent, ezt mondván: Soha sem láttunk ilyet!

A „fiam” (vagy a vér folyásos asszony esetében „leányom”) megszólítás mutatja, hogy Jézus milyen érzülettel fordult az emberhez, a beteghez. Feltételezhetjük, hogy életkorukat tekintve a betegek aligha lehettek volna fiai vagy lányai a harminc éves Jézusnak. De a benne lakó Logosz mértékével mérve minden ember az ő gyermeke. A „földi” bűnök megbocsátása az elválasztó burok, az ego, az alsó ember átmeneti eltávolítására utal. A felső ember, aki megmarad, immár a testiségen kívül és tőle függetlenül, követni tudja az Úr szavát; „kelj föl...”. Azt olvassuk, hogy menj „haza” vagy a „házadba”; de az *Újszövetségben* a „ház” gyakran a hétköznapi tudatot jelenti, amelyből kiemelte a beteget.¹⁴

Lukács majdnem teljesen ugyanúgy írja le a történetet, mint Márk, míg Máté változata némileg eltér, hiányzik az „Én mondom néked”. Ez a szó aláhúzza a gyógyítás énnel való áthatottságát, amit az is mutat, hogy világos nappal, számos tanú jelenlétében történik, ellentétben az akkoriban nem ritka olyan gyógyításokkal, amelyek során a beteg különleges, nem éber tudatban van. A tanúkat éppen ez a vonás, a gyógyítás nyilvánossága „botránkoztatja meg”, ejti ámulatba. Az „én mondom néked” racionálisan nézve fölösleges (a görögben egyébként a magyarhoz hasonlóan nincs szükség az „én” szóra, az ige ragozása kifejezi az egyes szám első személyt), mert amúgy is kimondja a felszólítást, hogy „kelj föl”; de ez segíti hozzá a beteget ahhoz, hogy éber tudatába fogadja a hallottakat. Ezek a szavak elhangzanak a naini ifjú gyógyításakor (Lukács 7,14) és a Jairus lányáról szóló történetben (Márk 5,41) is.

Egy másik gyógyítás a szó által a szombati történetekhez tartozik, amelynek során az Úr a nap szentségét is felhasználja a gyógyításhoz; ezzel viszályba kerül az írástudókkal, akik ezen a napon minden munkát tilalmasnak tekintenek. A gyógyítás a zsinagógában történik, ismét nyilvánosan; az elszáradt kezű ember próbakövé válik Jézus és a farizeusok és írástudók között (Máté 16,6-tól; Márk 3,1-től; Lukács, 6,6-tól). A *Márk evangélium* így írja le a történetet (Márk 2,27-3,6):

*És monda nékik: A szombat lőn az emberért, nem az ember a szombatért. Annak okáért az embernek Fia a szombatnak is ura.
És ismét beméne a zsinagógába, és vala ott egy megszáradt kezű ember. És lesik vala őt, hogy meggyógyítja-é szombatnapon; hogy vádolhassák őt. Akkor monda a megszáradt kezű embernek: Állj elő a középre. Azoknak pedig monda: Szabad-é szombatnapon jót*

¹⁴ Vö. G. Kühlewind: *A Logosz felismerése*, 8. fejezet.

vagy rosszat tenni? lelket menteni, vagy kioltani? De azok hallgatnak vala. Ő pedig elnézvén őket haraggal, bánkódván szívök keménysége miatt, monda az embernek: Nyújtsd ki a kezedet. És kinyújtá, és meggyógyult a keze és éppé lön, mint a másik. Akkor a farizeusok kimenvén, a Heródes pártiakkal mindjárt tanácsot tartának ellene, hogy elveszítsék őt.

A gyógyítás után a farizeusokat és írástudókat ANOIA – értelmetlenség – tölti el (Károlinál: „esztelenség”; Luthernél és Zwinglinél „esztelen düh”: Lukács 6,11). Azon felül, hogy nem tudták elviselni az élő, működő szellemiséget, megbotránkoztak Jézus csodatételeinek nyilvános voltán. Ez azonban az *Újszövetség* általános alapvető vonása, a rejtettség felé való irányultság¹⁵. A kereszténységben világosságra kell jutnia annak, ami korábban csak rejtettségben történhetett. Az elszáradt kezű beteg meglehetősen passzívnak tűnik az egész jelenetben, de sejthető, hogy a középre állítás során fellobban benne a gyógyulásba vetett remény és hit. A Márk 9,24 és következő verseiben leírt gyógyítás megbeszéléséből látható, hogy egy olyan „nyitott” lény jelenléte, mint Jézus, aki számára nyitva állnak a Mennyek, másoknak is megnyitja őket. Hasonlóan ahhoz, ahogy a saját lelkünk tudatfölötti mennyországára felé való nyitottság másokban is hasonló nyitottságot hív életre.

A vak koldus, Bartimeus (Márk 10,46-tól; Lukács 18,35-től) meggyógyítása szintén a szó által történik. Márk leírásában:

És Jerikóba érkezének: és mikor ő és az ő tanítványai és nagy sokaság Jerikóból kimennek vala, a Timeus fia, a vak Bartimeus, ott üle az úton, koldulván. És amikor meghallá, hogy ez a Názáreti Jézus, kezde kiáltani, mondván: Jézus, Dávidnak Fia, könyörülj rajtam! És sokan feddik vala őt, hogy hallgasson; de ő annál jobban kiáltja vala: Dávidnak Fia, könyörülj rajtam! Akkor Jézus megállván, monda, hogy hívják elő. És előhívják vala a vakot, mondván néki: Bízzál; kelj föl, hív tégedet. Az pedig felső ruháját ledobván, és felkelvén, Jézushoz méne. És felelvén Jézus, monda néki: Mit akarsz, hogy cselekedjem veled? A vak pedig monda néki: Mester, hogy lássak.. Jézus pedig monda néki: Eredj el, a te hited megtartott téged. És azonnal megjött a szemevilága, és követi vala Jézust az úton.

Mint a kananeus asszony, a meggyógyított vakok is felismerik Jézust, mint Dávid fiát. Mivel nem tévesztik meg őket a látható jelek, az Úr lényének lényegét „látják”, a Messiást. És ez „megtartja”, megmenti (Luthernél megsegíti) őket. A görög szövegben itt a SOZO kifejezés áll, amelynek jelentései: „egészségessé tenni, megtartani, megóvni, megmenteni, megszabadítani, megváltani”. Mint Megváltó, az úr neve SOTER, ami ugyanabból az igéből származik. A SOTEIRA szó jelentései: „megtartás, megmentés, biztonság, rejtettség”. Ahol a magyarban az áll, hogy „megjött a szeme világa”, a görögben csak egyetlen szó áll: ANABLEPEIN, ami azt jelenti, hogy „fölnézni, föltekinteni”. Ebben az értelemben fordul elő a kenyér megsokasodásakor (Máté 14,19; Márk 6,41; Lukács 9,16) és egy gyógyításnál is (Márk 7,34): az Úr föltekint az égre (égre veti szemeit). Ha a vakok meggyógyítását meditáljuk, vegyük figyelembe ezt a jelentésárnyalatot is. Bartimeuson kívül, a többi vak gyógyítása a szemek érintése által történik (Máté 9,27; 20,29-től). A már említett tíz bélpoklos gyógyítása érintés nélkül történik (Lukács 17,11).

13. *Meditáció:* Beszélj a Logossal, a Logosz erejével (EIPE LOGŌ).

14. *Meditáció:* Én mondom néked, kelj föl, vedd fel a te nyoszolyádat, és eredj haza.

¹⁵ Vö. G. Kühlewind *A Logosz felismerése*, 10. fejezet, valamint *Isten Országá*, a „Rejtettség” c. fejezet.

2. Gyógyítások érintés által

A gyógyítások egy része az Úr érintése, egyes esetekben ruhájának megérintése által történik: Máté 14,35-36 szerint:

És mikor megismerték őt annak a helynek (Genezáret) lakosai, szétküldének abba az egész környékbe, és minden beteget hozzá hozának; És kéri vala őt, hogy csak az ő ruhájának peremét illethessék. És akik illették vala, mindnyájan meggyógyulának.

Hasonló áll Lukács 6,19-ben:

És az egész sokaság igyekezik vala őt illetni: mert erő származék belőle, és mindeneket meggyógyíta.

Ezt az Úrból kiáradó erőt a vérfolyásos asszony története is említi (Márk 5,30), aki megérinti a ruháját és meggyógyul.

Jézus pedig azonnal észrevevén magán, hogy isteni erő áradott ki belőle, megfordult a sokaságban, és monda: Kicsoda illeté az én ruháimat?

Ezekben a leírásokban az „erő” szó helyén a görögben DYNAMIS áll, ami erőn kívül mozgási erőt és *jelentést* is jelent. Mint pl. ebben a mondatban: A jelentés ennek a mondatnak az ereje (dynamis-a). Az Úrból kiáradó erő nem vak, nem formátlan, hanem kettős értelemben is értelmes: helyreállítja a beteg testrészt értelmes formájára, és egyszersmind létrehozza az értelmes élet lehetőségét; egyéni, földi küldetése irányába tereli a meggyógyítottat, új értelmet ad életének – az eredeti értelmét.

Érintés gyógyítja meg egy bélpoklost (Máté 8,2-től, Márk 1,40-től, Lukács 5,12-től). Márk leírásában:

És jöve hozzá egy bélpoklos, kérvén őt és leborulván előtte és mondván neki: Ha akarod, megtisztíthatsz engem. Jézus pedig könyörületeségre indulván, kezét kinyújtva megérinté őt, és monda neki: Akarom, tisztulj meg. És amint ezt mondja vala, azonnal eltávozik tőle a poklosság és megtisztula.

Maga a dynamis forma nélküli, ezért tud formákat helyreállítani. A naini ifjú (Lukács 7,14) feltámasztásakor az Úr megérinti a koporsót, amelyben a halott fekszik. A három szinoptikus leírja Simon Péter anyósának gyógyítását (Máté 8,14-től; Lukács 4,38-től; Márk 1,30-tól). Márknál:

A Simon napa pedig hideglelésben fekszik vala, és azonnal szólának neki felőle. És ő odamenvén, fölemelé azt, annak kezét fogván; és elhagyá azt a hideglelés azonnal, és szolgál vala nékik.

Olyan történeteket is találunk az evangéliumokban, amelyekben a gyógyítás nem egyszerűen érintés által, hanem valamilyen anyag rátételével történik. Így pl. egy süketnéma gyógyításánál (Márk 7,32-től):

És hozának néki egy nehezen szóló siketet, és kéri vala őt, hogy vesse reá kezét. Ő pedig, mikor kivitte vala azt a sokaság közül egy magát, az újjait annak fülébe bocsátá, és köpvén illeté annak nyelvét, És föltekintvén az égre, fohászkodék, és monda néki: Effata, azaz: nyilatkozzál meg. És azonnal megnyilatkozáának annak fülei: és nyelvének kötele megoldódék, és helyesen beszél vala.

A bethsaidai vak fokozatos (Márk 8,22-től) és a vakon született (János 9,1-től) meggyógyítása is túlmegy az egyszerű érintésen.

A meggörnyedt asszonyt (Lukács 13,11-től) kézrátétellel gyógyítja meg – szombaton és hangsúlyozottan nyilvánosan:

És ímé vala ott egy asszony, kiben betegségnek lelke vala tizennyolc esztendőől fogva; és meg volt görbedve, és teljességgel nem tudott felegyenesedni. És mikor azt látta Jézus, előszólítá, és monda néki: Asszony, feloldattál a te betegségedből! És reá veté kezeit; és azonnal felegyenesedék, és dicsőíté az Istent.

Az utolsó gyógyítás a Málkus nevű szolga fülére vonatkozik, akinek Péter Krisztus elfogatásakor kardjával levágja a fülét (Márk 14,47; Máté 16,52). Csak Lukács írja le a gyógyítást – érintéssel – és csak János (18,10) említi meg Péter nevét.

Mi az érintés szerepe a gyógyításokban?

Amikor a betegek érintik meg az Urat, akkor a beteg hite a feltétel, hogy az Úr dinamis-a átszálljon rá. Véletlen érintésnél semmi ilyesmi nem történik (ld. Jairus lányának és a vérfolyásos asszony ezzel kapcsolatos gyógyításának történetét*). Amikor az Úr érinti meg a beteget, akkor az érintésnek lehet még egy értelme. Különösen Jairus lánya, Simon anyósa és a bélpoklos esetében lehetséges, hogy az érintésnek az a funkciója, hogy visszahozza a meggyógyított embert, szellemi lényét a testiségbe, azáltal, hogy érezteti vele testiségét. Mert maga a gyógyítás mindig úgy történik, hogy a világosságba, a fény forma nélküli közegébe emeli a szellemi lényt, a testiségen „kívül”, vagyis a testiségtől függetlenül. Ez bizonyosan így van a meggyógyított gyermek esetében (Márk 9,26-27), aki, miután eltávozik belőle a tisztátlan lélek, fekve marad, mint egy halott: az Úr megfogja a kezét és felállítja. Sejtethető, hogy amikor az érintés az Úrból indul ki, akkor mindkét funkció működik.

15. meditáció: Akarom, tisztulj meg.

3. Egyedi gyógyítások

Ebben a fejezetben néhány olyan egyedi gyógyítással foglalkozunk, amelyeket az Újszövetség részletesen ábrázol, és ezért különösen jelentősnek tűnnek.

* Márk 5,22-34; Lukács 8,41-48 (ford.)

A béna ember a Bethesda tavánál (János 5,2-től)

Van pedig Jeruzsálemben a Juhkapunál egy tó, amelyet héberül Bethesdának neveznek. Öt tornáca van. Ezekben fekvék a betegek, vakok, sánták, aszkórosok nagy sokasága, várva a víznek megmozdulását. Mert időnként angyal szálla a tóra, és felzavará a vizet: aki tehát először lépett bele a víz felzavarása után, meggyógyult, akárminémű betegségben volt. Vala pedig ott egy ember, aki harmincnyolc esztendőt töltött betegségében. Ezt amint látta Jézus, hogy ott fekszik, és megtudta, hogy már sok idő óta úgy van; monda néki: Akarsz-e meggyógyulni? Felele néki a beteg: Uram, nincs emberem, hogy amikor a víz felzavarodik, bevigyen engem a tóba; és mire én oda érek, más lép be előttem. Mondta néki Jézus: Kelj fel, vedd fel a te nyoszolyádat, és járj! És azonnal meggyógyula az ember, és felvevé nyoszolyáját, és jár vala. Aznap pedig szombat vala.

Jézus kérdése így szól: Akarsz-e meggyógyulni? (A mondat passzív szerkezetű, pontosabban így hangzik: „akarsz-e egészségessé tétetni?”) Mivel tudja, hogy mióta vár ez az ember, a kérdés bizonyosan nem a hétköznapi akaratra vonatkozik (valahogy úgy, hogy „volna-e kedved meggyógyulni?”), hanem az ember ösakarátának szól, annak a küldetésnek, amellyel minden ember a Földre jön. „Akarsz-e...” vagy „Megvan-e benned az ösakarát, amely, ha nem vész el, kizár minden betegséget?” A „gyógyult” kifejezés németül azt is jelenti, hogy „üdvözült”, „szent” („heil”), a magyar egészséges szó pedig (hasonlóan az angol „to be made whole”, vagyis egészsé tétetni kifejezéshez) azt is magában foglalja, hogy az ember ösküldetésének megfelelően él – ebben az esetben nem érheti el semmilyen betegség. A beteg válasza azt mutatja, hogy nem érti a kérdést. Kitérő választ ad, a hétköznapi tudat szintjén. Nem meri azt mondani, hogy „akarok”. Még a hétköznapi tudat szintjén sem képes rá. Az embernek az a benyomása: tulajdonképpen nem is akarja megváltoztatni a helyzetet, ragaszkodik hozzá. Elsőre túl erős benne a szokások embere, nem akar semmilyen változást, mert az életben minden változás kockázattal jár. Igaz, hogy 38 éve kínos és nem kielégítő helyzetben él, de kiismerkedik benne, nincs benne kockázat. Ha meggyógyul, akkor drámai módon megváltozik addigi jól megszokott élete, beláthatatlanná és kockázatosná válik. Ha őszinték vagyunk magunkhoz, az Úr válaszát szégyenkezve ugyan, de határozottan „nem”-mel válaszolnánk meg. Elsőre a beteg is ezt teszi, ha nem is nyíltan. Ha ezután semmi más nem történt volna, a gyógyulás nem lett volna lehetséges. Ahhoz el kellett volna hagynia azt a tudati szintet, amelyen válaszolt. De éppen azáltal, hogy a válasz kimondásában megnyilatkozott lelki alapállása és szembesült vele, történt valami, ami nem jelenik meg a szövegben, mert szavak nélkül játszódott le. Ha megkíséreljük szavakba foglalni a szavak nélküli történést – ami persze csak utalás lehet a történést, az érzésben átélt változás irányára –, akkor valahogy így hangozhatna: „Óh, Istenem, mit is mondtam? Mennyire oda nem illő a válaszom! Mennyire nem legbelsőbb magamból szólt, Uram, bocsásd meg, amit beszéltem. Igen, akarok, igent mondok a gyógyításra, az élet megváltozására.” A saját mondása fölötti kétségbeesés megnyitja az embert. Mit tettem? A kérdés nem áll meg a jelennél, egész múltját átfogja, nem biográfiájának részleteiben, hanem érzésben, és az érzés lángja föltehetőleg korábbi életeteket is megvilágít, elér egészen a Paradicsomig. Mert ahhoz, hogy az ember meggyógyuljon, vissza kell vezetni a bűnbeesés előtti helyzetbe – mert a bűnbeesésből ered minden betegség, amiben ma szenvedünk.

Ezzel a visszatekintéssel – nem a tudatban, hanem tudatfölötti érzésben – gyógyul meg a beteg. Ezt követően mondja neki Jézus, aki követi a szavak nélküli átalakulást: „kelj fel...”. És így is

történik. A felszólítással, „vedd fel a nyoszolyádat” (vagy ágyadat) más bénulásban szenvedők gyógyításánál is találkozunk (pl. Márk 2,11; Máté 9,6; Lukács 5,24). Ennek a cselekedetnek az lehet az értelme (a szavak ismét csak az irányra utalhatnak): „Múltadat, amelyen eddig hevertél, ne hagyd feküdni; amin eddig te feküdtél, ami eddig téged hordott, mostantól hordd te, válj tevékenyvé benne.” Ennek a betegnek Jézus nem a gyógyító szavakat mondja (mint „megbocsátattak a te bűneid”), hanem azt mondja meg neki, hogy mit tegyen, miután vagy miáltal már meggyógyult és képessé válik rá, hogy felkeljen és járjon.

A gyógyítás a Bethesda tavánál szombaton történik: ezen a napon nem szabad az embernek az ágyát vinnie. De ez csak ürügy az írástudóknak az Úr üldözéséhez; hogy a gyógyítás a lehető legnagyobb nyilvánosságban történt (János 5, 13) – ez az igazi botrány. A gyógyítás utójátéka a 13. verssel kezdődik:

A meggyógyult pedig nem tudja vala, hogy ki az; mert Jézus félre vonult, sokaság lévén azon a helyen. Ezek után találkozék vele Jézus a templomban, és monda néki: Ímé meggyógyultál; többé ne vétkezzél, hogy rosszabbul ne legyen dolgod! Elméne az az ember, és hírül adá a zsidóknak, hogy Jézus az, aki őt meggyógyította.

A gyógyulás úgy történik, hogy a beteg egy pillanatra kilép a közönséges tudatból. Előtte, és utána is a hétköznapi tudatban van a meggyógyított. Megkérdezik és válaszol (János 5,12) és utána azt teszi, amit Jézus mond neki. Amikor Jézus a templomban megszólítja, felismeri gyógyítóját. És most egy fajta visszaesés fenyegeti. Jézus figyelmeztető szavai: „hogy rosszabbul ne legyen dolgod” sejtetni engedik, hogy látta a veszélyeztetettséget. Ahelyett, hogy követné gyógyítóját, jelenti az írástudóknak, hogy ki tanácsolta, hogy vigye az ágyát.

16. meditáció: Akarsz meggyógyulni?

Az apa, akinek a fiában „néma lélek” van

Ez talán a legemberibb az összes gyógyítási történet között. Márk így írja le (9,17-től):

És felelvén egy a sokaságból, monda: Mester, ide hoztam hozzád az én fiamat, akiben néma lélek van. És ahol csak előfogja, szaggatja őt; ő pedig tajtékot túr, a fogát csikorgatja, és elfonnyad. Mondám hát tanítványaidnak, hogy űzzék ki azt, de nem tudták. Ő pedig felelvén néki, monda: Óh hitetlen nemzetség, meddig leszek még veletek? Meddig szenvedlek még titeket? Hozzátok őt hozzám. És hozzá vivék azt; és mihelyt ő meglátta azt, a lélek azonnal szaggatá azt; és lesvén a földre, tajtékot túrván fetreng vala. És megkérdezé az atyját: Mennyi ideje, hogy ez esett rajta? Az pedig monda: Gyermeksége óta. És gyakorta veté őt tűzbe is, vízbe is, hogy elveszítse őt; de ha valamit tehetsz, légy segítségül nekünk, könyörülvén rajtunk. Jézus pedig monda néki: Ha hiheted azt, minden lehetséges a hívőnek. A gyermek atyja pedig azonnal kiáltván, könnyhullatással monda: Hiszek Uram! Légy segítségül az én hitelenségemnek. Jézus pedig mikor látta vala, hogy a sokaság még inkább összetódul, megdorgálá a tisztátalan lelket, mondván néki: Te néma és siket lélek, én parancsolom néked, menj ki belőle, és többé belé ne menj! És kiáltás és erős szaggatás között kiméne; az pedig olyan lőn, mint egy halott, annyira, hogy sokan azt mondják vala, hogy meghalt. Jézus pedig megfogván kezét, fölemelé; és az fölkele.

Az apa csalódott, hogy a tanítványok nem tudták meggyógyítani a gyermekét. És most bizonytalan, hogy vajon Jézus képes-e rá: „Ha valamit tehetsz...”. Jézus válaszát különbözően írják le a különböző források; a legvalószínűbb ez a változat lenne: „Ha valamit tehetsz?” – ismétli meg mosolyogva az apa kérdését. Ez az egyetlen hely az *Újszövetségben*, ahol egy mosolyt sejtethetünk. Így is szólíthatta meg az apát – a beszélgetés mindenestre nagyon emberközeli.

A történet ezután még telítettebbé válik érzésekben. Jézus szavai – „minden lehetséges a hívőnek” – után az apa felismeri, hogy kivel van dolga. Ami ezután történik, szavak nélkül játszódik le (mint a Bethesda tavi betegnél). Mit mondtam? Mit tettem? Visszatekintés az érzésben, vissza, az életem át, az előző életeken át, egészen a Paradicsomig. Könnyek között kiált fel: „hiszek!”. Felvillan benne a bizonyosság, hogy azután ismét azonnal kialakulják: „Légy segítségül az én hitelenségemnek!”. Ez a mondat menti meg. Mert „látja” a saját hitelenségét és egyben hiszi, hogy segíteni lehet rajta, hisz a segítségben. Azt is „tudja”, hogy ettől függ a fia gyógyulása, hogy a gyógyításhoz mindig jelen kell lennie kettőnek, akik hisznek. Ezzel megnyílik – ehhez hozzájárul a rémület is, hogy fia esetleg nem gyógyul meg – az ősnitott (a mindig is nyitott) hatásának, ami kiváltja benne a nagy nyitottságot, a bizonyosságot. Nemcsak a gyógyításban való bizonyosságot, hanem az abszolút bizonyosságot, amit így fejezhetünk ki: Minden rendben van, a kegyelem mindig jelen van. Meggyógyul az apa bizonytalansága (APISTIA), és ezzel meggyógyul gyermeke is.

17. meditáció: Segíts a hitelenségemnek (a bizonytalanságomnak).

A vakon született meggyógyítása

Ez a gyógyítás több okból is jellegzetes az Úr gyógyító tevékenységére, azért is, mert az utótörténetet is nagyon részletesen írja le az evangélium. A történet végig a világosság körül forog (János 9,1-9):

És amint eltávozék, láta egy embert, aki születésétől kezdve vak vala. És kérdezék őt a tanítványai, mondván: Mester, ki vétkezett, ez-é vagy ennek szülei, hogy vakon született? Felele Jézus: Sem ez nem vétkezett, sem ennek szülei; hanem, hogy nyilvánvalókká legyenek benne az Isten dolgai. Nékem cselekednem kell annak dolgait, aki elküldött engem, amíg nappal van: eljő az éjszaka, mikor senki sem munkálkodhatik. Míg e világon vagyok, e világ világossága vagyok. Ezeket mondván, a földre köpe, és az ő nyálából sárt csinála, és rákené a sarat a vak szeméire, És monda néki: Menj el, mosakodjál meg a Siloám tavában (ami azt jelenti: Küldött). Elméne azért és megmosakodék, és megjöve látva. A szomszédok azért, és akik az előtt látták azt, hogy vak vala, mondának: Nem ez-é az, aki itt szokott ülni és koldulni? Némelyek azt mondák, hogy: Ez az; mások pedig, hogy: Hasonlít hozzá. Ő azt monda, hogy: Én vagyok az.

Ezután részletes beszámoló következik arról, hogyan faggatják a szomszédok és a farizeusok a meggyógyítottat, hogy ki gyógyította meg és hogyan, és mivel mindez szombaton történt, ismét szóba kerül a gyógyító bűnössége. Szüleit is kihallgatják, akik óvakodnak a válaszadástól, „mert megegyeztek már a zsidók, hogy ha valaki Krisztusnak vallja őt, rekesztessék ki a gyülekezetből.” Ami aztán meg is történik a vakon születettel (35-41. vers):

Meghallá Jézus, hogy kiveték azt; és találkozáván vele, monda néki: Hiszel-é te az Isten Fiában? Felele az és monda: Ki az, Uram, hogy higgyek benne? Mondta pedig néki

Jézus: Láttad is őt, és aki beszél veled, az az. Az pedig monda: Hiszek, Uram. És imádá Őt. És monda Jézus: Ítélet végett jöttem én e világra, hogy akik nem látnak, lássanak; és akik látnak, vakok legyenek. És hallák ezeket némely farizeusok, akik vele valának, és mondának néki: Avagy mi is vakok vagyunk-é? Mondá nékik Jézus: Ha vakok volnátok, nem volna bűnötök; ámde azt mondjátok, hogy látunk: azért a ti bűnötök megmarad.

A tanítványok kezdeti kérdésből kiderül, hogy számukra a reinkarnáció természetes volt. Jézus válaszából pedig az derül ki, hogy egy született fogyatkozás, mint pl. vakság egyáltalán nem feltétlenül a múlt következménye, lehet egészen más értelme is, pl., hogy indítékul szolgáljon embertársai számára, vagy, hogy megnyilatkoztassa az emberben szunnyadó isteni csírárt – amint ebben az esetben is.

Az út a Siloám tavához a vak hitét biztosítja vagy vizsgáztatja – olyan bizonyosságnak kell lennie, amely tovább tart egy pillanatnyi felvillanásnál, tart az egész úton, amíg meg nem mossa a szemét. Az „Én vagyok”-kal tulajdonképpen azt mondja a meggyógyított (az Úron kívül ő az egyetlen az *Újszövetségben*, aki az EGO EIMI – én vagyok – kifejezést használja): minden „Én vagyok” a világ világossága, minden ilyen lényben öntudatra ébred, jelentést nyer a világ. Ez a jelentés csak az ember számára hozzáférhető, és csak akkor, ha ráébred igazi Énjére.

Ez pedig független a múlttól. A szavak, amelyekkel Jézus fölfedi kilétét („Láttad is őt, és aki beszél veled, az az” – 37. vers) akkor nyernek értelmet, ha az ember el tudja választani a beszélőt a testi megjelenéstől – amint ezt el is várják az embertől¹⁶. A gyógyítás során „látta” őt a vakon született; ezért van múlt időben az ige. Hiszen ott áll az Úr előtt, látja fizikai szemeivel, de Jézus nem erre a látásra utal.

A fejezet vége, Jézus szavai a farizeusokhoz, olyan valamit fejeznek ki, ami minden ember érint: Ahhoz viszonyítva, amit láthatnánk (megismerhetnénk), ha szunnyadó képességeinket kifejlesztenénk, mindnyájan vakok vagyunk.

18. meditáció: Én vagyok a világ világossága.

Jairus lánya és a vér folyásos asszony

Ezt gyógyítást, lényegtelen eltérésekkel, mindhárom szinoptikus leírja (Máté 9,18-26; Márk 5,22-42; Lukács 8,41-56). Márk szerint:

És ímé, eljőve a zsinagóga főkegye, névszerint Jairus, és meglátván őt, lábaihoz esék, És igen kéré őt, mondván: Az én leánykám halálán van; jer, ved reá kezedet, hogy meggyógyuljon és éljen. El is méne vele, és követé őt nagy sokaság, és összeszorítják vala őt. És egy asszony, aki tizenkét év óta vér folyásos vala, És sok orvostól sokat szenvedett, és minden vagyonát magára költötte, és semmit sem javult, sőt inkább még rosszabbul lett, Mikor Jézus felől hallott vala, a sokaságban hátulról kerülve, illetve annak ruháját. Mert ezt mondja vala: Ha csak ruháit illethetem is, meggyógyulok. És vérenek forrása azonnal kiszárad és megérzé testében, hogy kigyógyult bajából. Jézus pedig azonnal észrevehén magán, hogy isteni erő áradott ki belőle, megfordult a sokaságban, és monda: Kicsoda illetve az én ruháimat? És mondának néki az ő

¹⁶ Vö. G. Kühlewind: *A Logosz felismerése*, 5. fejezet.

tanítványai: Látod, hogy a sokaság szorít össze téged, és azt kérdezed: Kicsoda illetett engem? És körülnéze, hogy lássa azt, aki ezt cselekedte. Az asszony pedig tudva, hogy mi történt vele, félve és remegve megy oda és elébe borula, és elmonda néki mindent igazán. Ő pedig monda néki: Leányom, a te hited megtartott téged. Eredj el békével, és gyógyulj meg a te bajodból. Mikor még beszél vala, odajövének a zsinagóga fejétől, mondván: Leányod meghalt; mit fárasztod tovább a Mestert? Jézus pedig, amint hallá a beszédet, amit mondanak vala, azonnal monda a zsinagóga fejének: Ne félj, csak higgy. És senkinek sem engedé, hogy vele menjen, csak Péternek és Jakabnak és Jánosnak, a Jakab testvérének. És méne a zsinagóga fejének házához, és látá a zűrzavart, a sok sírátkozót és jajgatót. És bemenvén, monda nékik: Mit zavarogtok és sírtok? A gyermek nem halt meg, hanem alszik. És nevetik vala őt. Ő pedig kiküldvén valamennyit, maga mellé vevé a gyermeknek atyját és anyját és a vele levőket, és beméne oda, ahol a gyermek fekszik vala. És megfogván a gyermeknek kezét, monda néki: Talitha, kúmi; ami megmagyarázva azt teszi: Leányka, néked mondom, kelj föl. És a leányka azonnal fölkele és jár vala. Mert tizenkét esztendőös vala. És nagy csodálkozással csodálkoznak.

Ebben a történetben két összetartozó gyógyításról van szó. Először a vérfolyásos asszonyt gyógyítja meg. Csak az ő érintése kapcsán éri Jézus, hogy erő – DYNAMIS – árad ki belőle, noha a tömeg szorongatja. Nem az érintés számít, hanem a hit – az érintés a jel, nem a jelentés. „Lányomnak” szólítja az asszonyt – korát illetően ez nem lehetett helyénvaló. A megszólítás mintegy visszhangozza az apa szavait a történet kezdetén. Így mindkét meggyógyított neve „leány”. Az egyik vérbőségben szenved, a másik épp a felnőtt asszonnyá válás előtti korba ért. Az Úr a leányka halálhírének hallatán mondja ki a központi jelentőségű szavakat: „Ne félj, csak higgy.” (36. vers). Bizonyosságot követel, általában és a gyerek feltámasztására vonatkozóan is. Az apa hite nélkül nem lehetne visszahozni a lányt a halálból: ezt mondja ezzel az apjának. A hite a mágikus háttér – mint festőnek a vászon –, amelyen megjelenik a feltámasztás képe. A bizonyosság közege, a teljes meggyőződés, hogy meg fog történni, a kétely leghalványabb árnyéka nélkül – mindez része az abszolút bizonyosságnak. A Logoszhoz való jelenléte a segítség.

19. meditáció: Ha csak ruháit illethetem is, meggyógyulok.

20. meditáció: „Ne félj, csak higgy.”

Vakok gyógyítása

Ezek a gyógyítások hasonlítanak a Bartimeushoz, azzal a különbséggel, hogy Bartimeusnál nem esik szó a szemek érintéséről (Márk 10,46-52; Lukács 18,35-43). Különbözik minden csaknem szó szerint azonos. A gyógyítások Jerikó közelében történnek; az Úr megkérdezi a vakokat, hogy mit akarnak, mit tegyen értük; és a gyógyulás után követik őt. Az, hogy Máté 20,29-34-ben két vakról van szó, nem tűnik fontosnak; a démonok kiűzésénél is hasonlóval találkoztunk. A negyedik vak-gyógyítás Názáret közelében játszódik (Máté 9,27-31). Megint két koldusról van szó, akik meg se mondják, hogy mit kívánnak, csak könyörületért esedeznek. Anélkül, hogy a többi gyógyításhoz hasonlóan kifejezésre juttatnák kívánságukat, megkérdezi őket az Úr: „Hiszitek-é, hogy én azt megcselekedhetem?” Az igenlő válasz után megérinti a szemüket. „Legyen néktek a ti hitetek szerint.” Márk és Lukács nem szól az érintésről, csak

Máté két története. Az összes vak Dávid fiának nevezi az Urat. Egy különleges vak-gyógyítás után ezt a „sokaság” is sejtí (Máté 12,22-23):

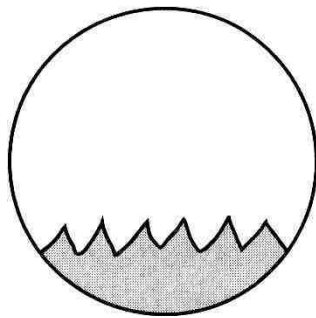
Akkor egy vak és néma ördögöst hoztak ő eléje; és meggyógyítá azt, annyira, hogy a vak és néma mind beszél, mind lát vala. És elálmélkodék az egész sokaság, és monda: Vajjon nem ez-é Dávidnak ama Fia?

A jeruzsálemi bevonuláskor ez a sejtés bizonyossággá válik (Máté 21,9). Az egyes evangéliumok híradásai közötti különbségek az „információk” meditatív szemléletéből eredhetnek. A meditációban a téma (itt a vak-gyógyítások) lényege válik átéléssé: a hit, a kívánság kimondásának szükségessége, és a Messiás, „Dávid fia” felismerése is. Ezen túlmenően, felmerülhet a fényvel áthatott meditatív sejtés: ismét az egész emberiség látásáról is van szó, a hitben, a bizonyosságban bekövetkező átalakuláson keresztül, az ember és az istenség korai keresztény viszonyának formáján keresztül. Ismét a nem-látás válik a „látás”, a szellemiség tapasztalásának előhírnökévé, a vakok gyógyítása is, a vakon született gyógyítását is beleértve.

21. meditáció: Mit akartok, hogy cselekedjem veletek? Azt, hogy megnyíljanak a szemeink.

4. A gyógyítások nyelve

Amikor beszélünk, vagy egy szövegre figyelünk, akkor a nyelv megjelenő, hangzó részét belső aktivitással egészítjük ki. Amikor beszélünk, vagy írunk, akkor a belső aktivitás határozza meg a megjelenő részt; amikor valakire hallgatunk, vagy olvasunk, akkor a belső aktivitás vezet az értéshez. A nyelv két oldala mindkét esetben pontosan összeillik, mint egy törésvonal két partja egy körön belül. Az alábbi ábrán a szürke rész a megjelenésnek, a jeleknek (a szavaknak és a nyelvtannak) felelhetne meg, a fehér pedig a megfelelő kiegészítő belső aktivitásnak.¹⁷

A megjelenő és a neki megfelelő kiegészítő, jelentésadó rész aránya különböző nyelveknél különböző lehet. A szavakkal és nyelvtannal takarékosabban bánó nyelvek elmélyültebb intuitív, belső tevékenységet igényelnek. A szélsőséges eset a jelek nélküli, néma ősnelv lenne, az őskommunikáció, amelynek résztvevői egyek a kommunikációval a szellemi világban; nincsenek jelek, a résztvevők csak jelentéseket „cserélnek” egymással, de persze magasabb jellegű jelentéseket, mint a mi fogalmaink. Steiner egy írásában leírja ezt a fajta kommunikációt; egy másikban pedig az Úr nyelvét a gyógyítások során.

¹⁷) Vö. G. Kühlewind: *A Szent Szellem megújítása; A nyelvek és a nyelv*, valamint a *Gyógyító pünkösdi beszéd* c. fejezetekkel.

„Nos, gondolják el, hogy ha az, amit az ember kimond, illékony szavakba önt, egyszersmind önmaga kinyilatkoztatása is lenne, lénye és megnyilatkozása egyszerre – akkor előttünk áll az a mód, ahogy az emberek a halál és az új születés közötti időszak közepén találkoznak egymással, saját lényüket megkülönböztetve és megnyilatkoztatva. Szó találkozik szóval, artikulált szó találkozik artikulált szóval, belsőleg átélt szó találkozik belsőleg átélt szóval. De az emberek maguk a szavak, összecsengésük az artikulált szólények összecsengése. Itt minden átlátszatlanság nélkül, valóban egymással élnek az emberek, és az egyik szó, ami az egyik ember, feloldódik a másik szóban, ami a másik ember. Itt szövődnek azok a sorsszerű összefüggések, amelyek utóhatása azután megmarad a következő földi életben és abban nyilatkozik meg, hogy az emberek, amikor találkoznak, összejönnek egymással, akkor bizonyos szimpátiát vagy antipátiát éreznek egymás iránt. Ez az érzés annak a visszfénye, ahogy az emberek a szellem országában, a halál és az új születés közötti időszak közepén szólították meg egymást. Így beszéltünk egymással, akik magunk voltunk a beszéd, ahogy most itt a Földön csak az érzés árnyékszerű képében találunk egymásra” (*Der übersinnliche Mensch, anthroposophisch erfasst*, GA 231, 14.11.1923).

Ami a szellemi világban LÉT, az a Földön tudatfölötti képességgé válik; mert a jelek közvetítésével történő kommunikáció is a tudatfölöttiből ered: mondandónk születése, a szavak megtalálása, a beszéd szervek működése.

A gyógyítások nyelvéről a következőt mondja Steiner:

„Külsőleg Jézus Krisztusnak úgy kellett kifejeznie magát, hogy az megfeleljen hallgatói nyelvének; de a lelkében megjelenő belső szó nem a külsődleges nyelv szavaival hangzott egybe, hanem benne volt az elveszett Szó-erő, a differenciálatlan nyelvi erő. És anélkül, hogy képzetet alkotnánk magunknak erről az egyes, differenciált nyelvektől független erőről, ami akkor jelenik meg az emberben, ha a Szó teljesen szellemivé válik benne, nem emelkedhetünk fel ahhoz az erőhöz, amelyben Krisztus élt. Enélkül azt sem érthetjük meg, hogy mit jelent az, hogy éppen Krisztusról úgy szól az írás, mint a „Szó”-ról, amellyel teljes azonosságban volt, amelyen keresztül működött, amellyel gyógyított és démonokat űzött ki. Ennek a szónak magától értetődően el kellett vesznie; mert ez az emberi fejlődés útja a golgothai misztérium óta. Csak éppen ismét keresnünk kell ezt a szót. De egyelőre úgy alakul a világ fejlődése, hogy nem sok kilátás van arra, hogy megtaláljuk a visszavezető utat.” (*Bausteine zu einer Erkenntnis des Mysteriums von Golgatha*, G A 175, 10.4.1917)

Különbséget kell tennünk a differenciálatlan nyelvi erő és a jelentések közvetlen észlelését lehetővé tevő, jelek nélküli kommunikáció között. A beszélni tanuló gyerek esetében a jelentések a felnőttek tudatában valamilyen adott nyelven fogalmazódnak meg. De az Úr esetében, a „differenciálatlan nyelvi erő”, a belső Szó nem egy adott nyelvhez tartozó jelek-jelentések kiegészítése volt, hanem az a teremtő ősnyelv, amely még nem tört szét egy adott nyelv jeleire és jelentéseire. Ezért van különleges jelentősége, ha ő mondja, hogy „én mondom neked”.

10. *Elmélyedés*: Mikor hat egy szöveg mintegy automatikusan a hétköznapi életben?

22. *Meditáció*: A gyógyulás egészségre növekedés.

23. *Meditáció*: A szavak óvják meg a gondolkodást a szétfolyástól.

24. *Meditáció*: A szellemi világban semmi sincs a lények között.

Ha mi mondanánk: megbocsátattak a te bűneid, akkor nem sok változást venne észre magán, akinek mondtuk. Neki magának kellene a meditációban valósággá tennie egy ilyen mondatot, ha képes rá. Ez lenne a gyógyulás feltétele: a fölemelkedés a „testből” a saját szellemiségünkbe, amely nincs elválasztva az Úrtól. Egy beavatott (mint Mózes vagy Bodhidarma) szava megkönnyíthetné ezt a folyamatot a beszélő magasabb tudata révén, nem az által, ahogyan külsődlegesen hangzik, hanem a jelek mögötti beszélő jelenléte, ott-léte által. Ez azt jelenti, hogy ebben az esetben a jelek ősjelentésükben szólalnak és szólítanak meg, nem valamelyik alkalmazott, hétköznapi jelentésükben. Ha az Úr beszél, a Logosz inkarnációja, aki a differenciálatlan nyelvi erőben él és azonos vele; ha tehát Isten teremtő Szava szól, akkor a tudati emelkedés ismét csak nem a külsődlegesen elhangzó jelek észlelésének köszönhető, hanem a Logosz-lény jelenlétének, kisugárzásának (glória, doxa, dicsőség): a mondat valósággá válik. És ezzel a gyógyulás is: helyreáll a képesség, hogy az élet individuális – szavakban kifejezhetetlen – értelme szerint éljünk. Úgy is mondhatnánk: egy pillanatnyi tartózkodás révén a Paradicsomban, a bűnbeesés előtti állapotban. A kereszténységben ez tudatosan, az Én magasabb tudatában történik; ott ez a Paradicsom a Mennyek vagy Isten Országáa.

25. *Meditáció*: Isten Országát csak a Paradicsomból való kiűzetés után lehet meglátni.

V. A gyógyítások antropozófiai szemszögből

1. Bevezetés

Az újszövetségi gyógyítások „megértéséhez” (vagyis belső folyamataik meditatív követéséhez; csak meditációban lehet őket valóban megérteni) a steineri embertant sokkal differenciáltabban kell leírni és megismerni, mint ahogy az Steiner olvasótáborában népszerűvé vált. A leegyszerűsített séma „fizikai test, éter- ill. életttest, asztrálest és én” mindenekelőtt azáltal jött létre, hogy Steiner ezeket a kifejezéseket különböző kontextusokban nagyon is különböző értelemben használja. Az asztrális ember és az asztrálest közötti finom megkülönböztetést ugyan már a korai *Anthroposophie – ein Fragment* (GA 45) c. műben megteszi, de mégis sokszor használja a „test” kifejezést a „testekből” felszabadult, vagy formákba sohase kötött erőkre is.

Mind a „testekre” vonatkozóan, mind egyéb vonatkozásokban is gyakran használ térbeli képeket és olyan kifejezéseket, amelyek térbeli viszonyokra utalnak. Másrészt több fontos helyen is – így pl. a *Die Schwelle der geistigen Welt (A szellemi világok küszöbén)* c. könyv utószavában 1918-ból (ld. F1 = 1. *Függelék*) – arra figyelmeztet, hogy ha közeledni akarunk a szellemi világhoz, akkor az érzéki világ képzeiteitől különböző, merőben új képzetek alkotására kell felkészülnünk.

Harmadsorban említést kell tenni az ember kettős mivoltáról. *A szellemi világok küszöbén* és a még korábbi előadások (*Grundelemente der Esoterik*^{F2}) is azt mutatják, hogy Steiner kezdettől fogva azon a nézetben volt, hogy az ember összes lénytagja kettős; az ember szellemi lénye, földi, szellemi képességeinek forrása a földi élet során is – képletesen szólva – a szellemi világban marad. A Földön az egész embernek csak egy „metszete” válik tapasztalhatóvá, ami tulajdonképpen a „felső” ember tükörképe^{F3}. A felső ember továbbra is a szellemi világban él.

A negyedik nehézséget az okozza, hogy Steiner különböző helyeken különböző módon fejezi ki magát az „éteriség” és az „asztrálitás” viszonyáról. Minden éles elválasztás félreértésekhez vezethet. Már a *Theosophie* c. könyvben (GA 9, *Az ember lénye* c. IV. fejezet) ez áll: „Azt is mondhatjuk, hogy az étertest egy része finomabb a többinél, és ez a finomabb rész egységet alkot az érzeti lélekkel, míg az étertest durvább része a fizikai testtel alkot egyfajta egységet.”^{F4}

A látszólagos ellentmondások általában könnyen feloldhatók, ha figyelembe vesszük, hogy Steiner nem használta következetesen egységes terminológiát: azzal számol, hogy hallgatói vagy olvasói megértik az adott kontextusból, és nem ragaszkodnak rögzített kifejezésekhez.

2. A felső ember és a szabad erők

Mottónk ez lehetne: „Nevezzük a szellemi világot felső, és az érzéki világot alsó világnak.” (*A szellemi világok küszöbén*, IV. fejezet). Ez közel áll János kifejezésmódjához a „felülről jövő” és az „alsó” emberről (ld. a 2. fejezet első részét). Az ember felső és alsó hármasságból áll. A születés után mindkettő létezik. Az alsó ember feladata vagy törekvése, hogy fokozatosan tudatosá tegye, tudatosan élje át a felső hármasságot, amely kezdetben tudatfölötti adottság.

Steiner a felső emberre vonatkozóan is szinte mindig a „test” (pl. asztrálest) kifejezést alkalmazza, noha csakis kizárólag szabad, vagyis formákba nem kötött erőkről lehet szó. A képességek embere – ez a felső ember – nem lehet „megformált”, nem állhat „testekből”. A hétköznapi tudatban sohasem tapasztaljuk képességeinket, hanem mindig csak termékeiket. Így pl. tapasztaljuk ugyan a gondolatainkat, de nem tapasztaljuk a gondolkodás folyamatát, amiről semmit sem tudunk.^{F5}

A fogantatásban a felső ember összekapcsolódik az alsóval, és a kapcsolat még erősebbé válik a születéskor. A felső ember szabad akarat-, érzés- és életerőkből áll, amelyek hozzásegítik az ember szellemi lényének magját az alsó emberhez való közeledéshez. Az alsó ember, legalábbis a születésig, olyan „testekből” áll, amelyek ugyanazokból az erőkből formálódnak, amelyek a felső emberben forma nélkül állnak rendelkezésre. Minden, ami nem öröklött, a felső embernek köszönhető. Mind a testhez kapcsolódó kommunikatív képességek (tekintetváltás, mosolygás, felegyenesedés, felegyenesedve járás, beszéd), mind a nem testi, specifikusan emberi képességek, mint a megismerő (utánzó) akarat, megismerő érzés, gondolkodás, észlelés, az összes kreatív képesség a felső embernek köszönhető, annak ellenére, hogy mindezek a nem öröklött képességek csak egészséges emberi környezetben tudnak kibontakozni. Az ún. „farkas” (vadon felnőtt) gyerekekben pl. nem fejlődnek ki.

Közvetlenül a születés után elkezdődik egy folyamat, amelynek során erők szabadulnak fel az alsó emberből, megformált „testeiből”. Az élettetből szabad gondolkodási és képzetalkotási erők keletkeznek, a lélektetből szabad (megismerő) érzéserők, a fizikai testből szabad akarat erők. A Steiner által leírt hétéves periódusok vagy ritmusok ennek a halálíg tartó folyamatnak a mérföldkövei: a halálban a testekben lekötött összes erő felszabadul. Hogy a specifikusan emberi képességekben a felső ember hatja át az alsót, azon is látszik, hogy képességeink tudatfölöttiek maradnak, akár csak a nekik megfelelő testi mozgások: nem tudjuk, hogy a beszédszerveink beszéd közben hogyan működnek. Természetesen azt sem tudjuk, hogy hogyan működnek izmaink teniszezés közben, de azt tudjuk, hogy a kar mit csinál, vagy mit kellene, hogy csináljon. A beszéd során nem tudunk a beszédszervek mozgásáról, és nem is kell tudnunk. A testiség kommunikatív használatkor, mint pl. arckifejezés vagy testbeszéd esetén, hallgat az önmozgás-érzék.

A felső szabad és az aluról szabaddá váló erők teszik az embert nevelhetővé, ezek teszik képessé arra, hogy – a természeti világtól eltérően – nevelje önmagát, fejlődjék, megváltozzék.^{F6}

A felülről és aluról származó szabad erők teszik lehetővé, hogy a felső és az alsó ember összenőjön. Az aluról szabaddá váló erők először a felső szellemi lény rendelkezésére állnak. Ezért történik minden kommunikatív tevékenység egyfajta szellemi spontaneitásban, amit szelíd akaratnak is nevezhetünk. Az alsó emberből szabaddá váló erők teszik lehetővé a test kommunikatív használatát. A nem kommunikatív mozgásokhoz ki kell alakulnia az önérzékelésnek (autopercepciónak), ami minden testre vonatkozó érzék (életérzék, önmozgás-érzék, egyensúlyérzék, tapintás és hő-érzék) helyes működésének alapja.

A szabad erők akkor maradnak szabadok, ha a szellemnek megfelelően – alkotási, megismerési, szeretet és intelligencia erőkként – használjuk őket. A nagyon ritka kiválasztottaktól eltekintve azonban valami más is történik a szabad erőkkel.

3. Az én-test kialakulása. A tükörkép

Az I.2. alfejezet fenomenológiai leírást ad az én-testről (ld. a 2. lábjegyzetet) – az alsó emberről. Az én-test is tudati képződmény, nem azonos egyszerűen a testiséggel. A szellemi lény magja és az öröklött testiség közötti kapcsolat ugyan megjelenik már a fogantatásnál, de a testiség megragadása – ami képessé teszi a szellemi lényt a testiség mozgására, használatára, arra, hogy közvetlenül megmutatkozhasson benne – két jól megkülönböztethető lépésben játszódik le a születés után. Az elsőt az előző alfejezetben (5.2) úgy jellemeztük, hogy létrejön a testiség kommunikatív használata. A kapcsolatot magát nevezhetjük figyelemnek, ha elég távan értelmezzük, úgy, hogy a figyelem akarat, érzés, gondolkodás, észlelés stb. formájában is megjelenhet. Figyelem nélkül nincs se tapasztalás, se aktivitás, se külső, se belső. A kisgyerek figyelme abban különbözik a felnőttétől, hogy a felnőtt – az ún. „normálisnak” számító embert tekintve – dualisztikusan éli át a világot: itt vagyok én, ott van a világ. A kisgyerek ezzel szemben csak fokozatosan jut el erre a megkülönböztetésre. Azt mondhatjuk, hogy először mindent azonosságban él át, nem dualisztikusan, és fölmerül a kérdés, hogy nevezhetjük-e ezt egyáltalán tapasztalásnak. Mert a tapasztalás azt jelenti, hogy történik velem, bennem valami, és tudok is róla – ami teljes azonosság esetében legalábbis kérdéses. I.2-ben említettük, hogy a figyelem áramában megkülönböztethetünk egy összetevőt, amely azonosságban van, és egyet, amely tanúskodik. A szellemtudomány ezt a két összetevőt asztralitásnak és (igazi) Énnak nevezi.^{F7}

Az „asztrális” szakkifejezés eredetileg a csillagvilágig terjedő azonosság lehetőségét vagy képességét jelöli. A csillagvilág ebben a vonatkozásban nem a fizikailag látható csillagokat jelenti, hanem szellemi jelentéseiket, amelyeknek jelei a látható csillagok.

Az elválasztó „köpeny” először a formamentes, azonosulásra képes asztralitásból jön létre. Belőle – egy részéből – jön létre az első értelmetlen forma,^{F8} amelyet nem sző át az Én. Az elválasztott asztralitás, amely saját formáját érzi, önmagával „azonosul”, én jelleget kap az én-test magjaként, mert tükörként szolgál az Én számára. Mivel az Én nem öntudatos, összetéveszti magát saját tükörképével.^{F9}

Ezt úgy is kifejezhetjük, hogy a felülről jövő, önmagával azonosuló asztralitás ilyen módon nem-kommunikatív (értelmetlen) formává válik.¹⁸ Karikatúrájává válik az igazi Énnak (ld. I.6), amely a formamentes figyelem öntapasztalásában ébred fel.¹⁹ Egyszersmind az önzőség kiindulópontjává válik.^{F10}

4. Az asztralitás és az éteriség

Az asztralitás és az éteriség a szellemi lény metamorfózisai, a szellemi lény és az alsó ember összekapcsolódásának szolgálatában. „Alulról nézve” élővé és érzővé teszik a fizikai testet az éteri és asztrális összetevőkön keresztül, és ezzel teszik lehetővé az összekapcsolódást. Megfigyelhető, hogy az érzékenység-test (lélektest, vagy a szűkebb értelemben vett asztráltest) hogyan irányítja az organizmus életét az élettesten keresztül. Az érzékenység-test a vegetatív idegrendszeren keresztül nyilvánul meg az organizmusban. Ha a tudat felébredne az asztralitásban (ha lenne az embernek asztrális tudata), akkor észlelné az éteriséget. Másképp: az

¹⁸ Ld. G. Kühlewind: *Aufmerksamkeit und Hingabe (Figyelem és odaadás)*, 6-8. fejezet.

¹⁹ Ld. G. Kühlewind: *Der sanfte Wille (A szelíd akarat)*, 9. és 17. gyakorlat és megjegyzés a 80. oldalon.

éteriség (az élettest, a szabaddá váló, majd szabadságukat el is veszítő életerők) tudatossága az asztralitásban van. A szabad életerők a gondolkodás és képzetalkotás képességének erői, nem gondolatok vagy képzetek, hanem képességek és ezért tudatfölöttiek. A meditáció legalsó szintjét Steiner többször „a lélek gondolati erővel átjárt működésének”²⁰ nevezi. Nem gondolatokkal dolgozunk (legfeljebb kiindulópontként), hanem a gondolkodás formamentes erejével. Az étertest élő, megformált életerőkből áll; ezek a formák hordozzák a felelősséget azért, hogy az organizmus a formáknak megfelelően fejlődjék és hogy életben maradjon.

Az éteriség és asztralitás közötti viszonyt a *Die Schwelle der geistigen Welt* c. könyv írja le a *Megjegyzések* c. fejezetben.^{F11} Amikor „objektíven” ír le élményeket, akkor elemi (éteri) folyamatokként ábrázolja őket. Ha tapasztalásként írja le ugyanazokat az élményeket, akkor a lélekvilág folyamatairól szól.^{F12}

Ahogy a pszichoszomatikus mechanizmust az organizmus érzékenysége irányítja (az érzékenységtesten és az én-testen keresztül is), úgy irányítja a szabad életerőket a megismerő érzés: a logicitás, az evidencia érzéséé.^{F13} Az elevenség működési módja mindkét esetben az érzéssel függ össze. Ez teszi lehetővé ugyanazoknak a folyamatoknak a fenti módon leírt kétféle ábrázolásmódját. Az egyik az élet szintjének (az éteriség) történéseit írja le, a másik asztrális történésként ábrázolja ugyanannak érző tapasztalását.

Az evangéliumokról szóló előadás-ciklusokban Steiner ismételten szól az Úr gyógyításairól.^{F14} A Jézus korabeli és a mai ember közötti alapvető alkati különbség, hogy míg korábban az étertest és a fizikai test nem fedték egymást teljesen, hanem az étertest „minden oldalon túlért a fizikai testen”, ma „az étertest minden eddigénél mélyebben szállt le a fizikai testbe”. Ez a viszony szabja meg a lelki-szellemi gyógyítás lehetőségét, amely az első esetben nagy, a másodikban erősen korlátozott. Ne hagyjuk figyelmen kívül az 1. függelékben olvasottakat: ezek a kifejezések szimbolikusan, képletesen értendők, a térbeliséghez ugyanúgy semmi közük, mint a korábbiakban többször alkalmazott elválasztó „köpeny” kifejezésnek.

A fizikai testen túlnyúló étertest szabad életerőkből áll, amelyek összekötik az embert fölfelé, szellemi, tudatfölötti részével. A kialakuló asztrális „köpeny” vagy én-test révén ezek a szabad életerők beakadályozódnak a „fizikai testbe”, más szóval a köpenybe vagy én-testbe. Összefonódnak vele, formát öltenek és ezzel elvesz a kapcsolat fölfelé és így elvesz a fölülről való gyógyítás lehetősége is. Steiner szerint^{F14} „elérkeztünk a határra, amikor az éterest ismét kilép, kiszabadítja magát a fizikai testből és fokozott önállóságra tesz szert. És ahogy az emberiség halad jövője felé, úgy jön ki az étertest egyre jobban a fizikai testből... Bizonyos értelemben azonban mégis lehetséges lesz (a lelki-szellemi gyógyítás), mert olyan jövő felé közeledünk, amelyben a szellemiség ismét jelentőségteljes lesz.” Nem lehet nem észrevenni, hogy a pszichoszomatikus jelenségek és a lelki-szellemi élet a testi betegségekre is kiterjedő hatása óriási sebességgel növekszik.

²⁰ R. Steiner, *Von der Initiation*, GA 138, 1912.08.28; *Der Hüter der Schwelle*, VIII. kép, *Vier Mysteriendramen*, G A 14; *Kunst- und Kunsterkenntnis*, GA 271, 1918,0505. A szellemi tapasztalásról: „Éppen az érzés és az akarat kel úgy életre, hogy objektív, gondolati erővel átjárt mivoltában mutatkozik meg az emberi lélek előtt, azáltal, hogy az észlelésnek és a képzetalkotásnak az a része nyilatkozik meg, amely különben észrevétlen marad az érzésben és az akarásban, és amely így képessé válik arra, hogy belépjen a szellemi világba.”

Összefoglalás

A gyógyítások egy pillanatra eltávolították a köpenyt vagy másképp szólva kiszabadították az életerőket és így kapcsolat keletkezett a felső emberrel. E folyamat jelei az olyan mondatok, mint „Megbocsáttattak néked a te bűneid” vagy „a te hited megtartott téged”. A hit, a megingathatatlan bizonyosság, nemcsak abban, hogy a gyógyítás meg fog történni, hanem a paradicsomi ősbizonyosság, hogy az ember értelmes, a Logosz által teremtett és végső soron Isten által irányított világban él. Bizonyos esetekben külön hangsúlyt kap a Logosz Én-ereje, „Én mondom néked” vagy „Én akarom”. Kiszabadulnak az én-test fogságában lévő életerők és érző erők. Így jön létre az a helyzet, amelyben a Megváltó jelenléte által felébresztett igazi Én, a felső asztralitáson és a szabad életerőkön keresztül felülről és alulról tud hatni a fizikai testre. A történés olyan, mint a formáló erők alakító hatása a testiségre a fogantatás után, ill. a gyerek növekedése során, a születés után.

22. meditáció: A gyógyulás egészségre növekedés.

Függelék

A hivatkozások a dornachi Rudolf Steiner összkiadásra (GA) vonatkoznak.

F1 GA 17, *De Schwelle der geistigen Welt, utószó az 1918-as új kiadáshoz:*

„Vannak, akiknek kifejezett csalódást okoz, ha a szellemi kutató kénytelen azt mondani, hogy az észleleti világból vett képzetekkel csak szemléltetni akarja a szellemi látásban szerzett tapasztalásait. Akik ugyanis nem arra törekednek, hogy megismerjék az észleleti világtól különböző érzékfeletti világot, hanem tulajdonképpen az észleleti világ valamilyen „hasonmását” szeretnék szellemi világnak tartani. Ezt az „érezkefelettit” finomabbnak, „éterikusabbnak” képzelik, mint az észleleti világot; csak föl ne merüljön az igény, hogy másféle képzetekre is szükség legyen, mint amilyeneket az észleleti világ kapcsán megszoktunk. De aki tényleg közeledni akar a szellemi világhoz, nem kerülheti ki, hogy új képzeteket alkosson. Aki megelégszik az észleleti világ hígított, ködös képmásával, sose fogja meglátni az érzékfeletti világot.”

F2 GA 93a, *Grundelemente der Esoterik, 1905.10.16:*

„Ha az ember fejlődését vizsgáljuk, azt találjuk, hogy az asztrálest egyik része állandóan arra törekszik, hogy fölülkerekedjen a másik, az alacsonyabb természetű részen, és fordítva... Az étertest is két részből áll, amelyek keresik a feloldódást egymásban... Ha az ember meghal ... az étertest először két részre válik. Az egyik az, amelyik a felső fejlődés során alakult ki, és ezt magával viszi az ember. Az étertest többi részét elveszti, mert nem tud fölötte uralmat gyakorolni; kívülről jutott hozzá. Csak akkor tud rajta uralkodni, ha a szellemi iskolázás útjára tért... Az étertest két tagból áll: az emberi természetnek abból a részéből, amely a Holdról származik a Földre, és ellenpólusából. Az egyik az állati oldal, a másik a szellemi... A szellemi oldalt lélektestnek (mentálestnek) nevezzük. Közöttük helyezkedik el az asztrálest, ami szintén két részből keletkezett... A magasabb természet eredetileg össze van kapcsolódva a lélektesttel... Az alsó asztrálest egyik jellegzetessége a vágyakozás. A felső rész jellemzője ezzel szemben az odaadás, a szeretet, az ajándékozó erény...”

F3 GA 226, *Menschenwesen, Menschenschicksal und Welt-Entwicklung, 1923.05.16:*

„Énünkkel és asztrálestünkkel valójában a nappali ébrenlét során sem léptünk ki abból az állapotból, amelyben a földi lét előtt voltunk... Magunkévá kell tennünk azt az ideát, hogy az Én és az asztrálest egyelőre egyáltalán nem vesz részt földi fejlődésünkben. Alapjában véve ott maradnak, ahol akkor vagyunk, amikor elkezdjük felöltetni fizikai és étertestünket. Úgyhogy Énünk és asztrálestünk az ébrenlét során is földi életünk kezdetének pillanatában van... De az, amit közönségesen énünknek nevezünk, egyáltalán nem az igazi Én, aki a földi élet kiinduló pontján áll. Fizikai testünk... az igazi Én képét tükrözi vissza az étertest közvetítésével, mindig abból az időpontból, amelyben a fizikai test él. Az igazi Én tükörképét látjuk, amelyet minden pillanatban visszakupunk a fizikai testtől. A tükörkép eredete valójában egyáltalán nem is lépett be a földi létbe. És ezt a tükörképet nevezzük énünknek... És az étertest az, ami a jelenből így kiterjed, mintegy perspektivikusan, igazi Énünk és asztrálestünk felé, amelyek egyáltalán nem jönnek le a fizikai világba.”

GA 228, *Initiationswissenschaft und Sternenkenntnis*, 1923.9.2:

„Valódi, igazi Énünket tulajdonképpen nem hozzuk magunkkal a szellemi világból ebbe a fizikai világba. Mindig ott hagyjuk a szellemi világban... Ha mai nappali tudatunkban ennek nevezzük magunkat, akkor ez a szó olyan valamire utal, ami nincs jelen ebben a fizikai világban, aminek csak a képe van itt.

Ld. még ehhez az egész GA 17-et, valamint GA 66, 1917.3.1; GA 141, 1913.1.7.

F4 GA 96, *Ursprungsimpulse der Geisteswissenschaft*, 1906.10.22:

„Nincs határozott határ az éter- és az asztrálest között.”

F5 GA 107, *Geisteswissenschaftliche Menschenkunde*, 1908.11.2:

„Az embernél az a helyzet, hogy az étertestnek a növekedéshez, a növényéhez hasonló, bizonyos korlátok közé szorított fejlődéshez szükséges részén túlmenően van egy másik része is, ami szabadon lép fel, amelynek nincs eleve meghatározott szerepe, ha csak a nevelés folyamán meg nem tanulunk, lelkünk sajátjává nem teszünk egy s más, amit aztán ez a szabad rész feldolgoz. Így aztán az ember étertestének valóban van egy olyan része, amelyet a természet maga nem használ.”

F6 *Rilke: Inicialé (A képek könyvéből)**

„Végtelen vágyakozásból kelnek
véges tettek, mint gyöngye szökőkutak,
korán születnek és remegnek.
De, kik különben rejtekeznek,
– boldogságos erőink – jeleznek
e táncoló könnyekben utat.”

F7 GA 303, *Die gesunde Entwicklung des Leiblich-Physischen als Grundlage der freien Entfaltung des Seelisch-Geistigen*, 1921.12.29:

„És az első két és fél évben éppen annak van különös jelentősége, hogy noha idegen akarat nem férhet hozzá, finom, ösztönös képességgel a gyerek mindent észlel, ami a környezetében, különösen a körülötte lévő emberekben – mindenekelőtt nevelőiben, akikkel bizonyos lelki kommunikációban él – játszódik. Nem mintha a külső tekintet különösen éles lenne, erről szó sincs; nem kifejezetten a nézésről van szó, hanem a lehető legbensőségesebb össz-észlelésről, ami arra irányul, ami a gyerek környezetében történik, és nem feltétlenül azzal a szándékkal, hogy különösképpen hatással legyen a gyerekre... Ebből azonban az következik, hogy figyelembe kell vennünk ezt az érzékenységet, amely még teljes mértékben érzéssel áthatott érzékelés.” Ld. még F10-et.

F8 GA 231, *Der übersinnliche Mensch anthroposophisch erfasst*, 1923,11.16:

* Böszörményi László fordítása

„Amíg itt maradunk a fizikai-érzéki földi életben, addig bizony azt látjuk, hogy míg ritkán van sikere annak, ami a legjobb erkölcsi impulzusokból ered, annál sikeresebb sok minden, ami nem jó, nem erkölcsös indíttatásból fakad. Miért van ez így? Azért, mert épp ez a fizikai-érzéki világ, amit bizonyos értelemben magunkra „öltöttünk”, amivel felruháztuk testünket, egyáltalán nem tartalmaz erkölcsi impulzusokat.”

F9 GA 187, *Wie kann die Menschheit den Christus wiederfinden?*, 1918. 12. 27.

„... amikor megszületünk, valódi Énünk nyugópontra jut. Azt, amit énünknek élünk át, csak az Én tükörképe, csak születés előtti Énünk tükröződése... valódi Énünkben csak nagyon közvetetten élünk át valamit. Amit az úgynevezett pszichológusok ennek neveznek, csak tükörkép.”

GA 17, *Die Schwelle der geistigen Welt*, 40. oldal

„Ha az elemi és az észleleti világ a szellemi világ tükröződése, akkor az emberi étertestet és fizikai-észleleti testet az emberi asztrális lény tükröződésének kell tekintenünk... Később azt is megmutatjuk, hogy amit a közönséges életben «énnek» nevezünk, nem a «valódi Én», hanem a «valódi Én» tükröződése a fizikai-észleleti világban. Így az éteri látás számára az asztrálest éteri tükröződése a «valódi asztrálest» illúziójává válhat.”

F10 GA 156, *Okkultes Lesen und okkultes Hören*, 1914.10.5:

„Itt, az emberi lélekben van valami, ami egyrészt bármilyen más emberré vagy lényé tud változni, de ami másrészt önzősséggé is tud változni – ezzel a hangulattal kell a kozmosz felé fordulnunk, ha szellemi hallásra törekszünk.”

F11 GA 17, *Die Schwelle der geistigen Welt*, 92. old.

„Amint a *Theosophie* és *Geheimwissenschaft* c. könyvek leírják, nem sokkal azután, hogy a halál következtében a fizikai-észleleti test leválik a lélekről, az a test is leválik róla, amelyet ebben az írásban éterinek nevezünk. A lélek ezután egyelőre abban él, amit itt asztrálestnek hívtunk. Az étertest a lélekről való leválás után feloldódik az elemi világban. Beleolvad az elemi világot alkotó lényekbe. Az emberi lélek ebben a folyamatban már nem vesz részt. De nagyon is átéli a lélek az elemi világ folyamatait, mint a saját *külvilágát*. Az elemi világnak ezt a kívülről való átélését a *Theosophie* és a *Geheimwissenschaft* úgy írja le, mint a lélek vándorlását a lélekvilágban. Ezt tehát úgy kell elképzelnünk, hogy ez a lélekvilág ugyanaz, mint amit itt, az érzékfeletti tudat szempontjából elemi világnak nevezünk. Ld. még ehhez az egész *Megjegyzések* c. fejezetet.”

F12 GA 107, *Geisteswissenschaftliche Menschenkunde*, 1909.2.15: Krisztus az asztrális (általában éteri) szférában:

„Ez a lény, aki csak időszámításunk kezdetén lépett érintkezésbe Földünkkel, aki három éven át járt egy emberi testben és azóta kapcsolatban áll az asztrális szférával, vagyis érzékfeletti világunk szellemi szférájával, ez a lény egészen különleges jelentőséggel bír, mint isteni megtestesülés, mint avatár ... Ez az egyszerű szász lelki gondozó, aki ezt a költeményt (Heliand) megírta, közvetlen szellemi látásból jutott bizonyosságra: Krisztus jelen van az asztrális síkon.”

F13 GA 59, *Metamorphosen des Seelenlebens*, 1909.10.28:

„A logikus gondolkodást nem lehet logikus gondolkodás által bebizonyítani, hanem csak az érzés által, és mindent, ami logika, először csak az érzésen, az emberi lélekben lakó csalhatatlan igazság-érezésen keresztül lehet bebizonyítani. Ez a klasszikus példa jól mutatja, hogy a logika alapja is érzés, hogy a gondolkodás alapja érzés.”

F14 GA 123, *Das Matthäus-Evangelium*, 1910.9.9:

„Akármennyire kétségesnek is tűnhet ma, mégis úgy volt – még egészen Krisztus koráig is –, hogy pl. gyógyulási folyamatokat lehetett azáltal előidézni, hogy valakit szellemi látóvá tettek. A mai korban, amikor az emberek mélyebbre süllyedtek a fizikai síkra, ez már nem lehetséges. A lélek akkor azonban még könnyen hozzáférhető volt, úgy, hogy bizonyos eljárások révén tisztánlátóvá lehetett tenni, és beléphetett a szellemi világ életébe. És mivel a szellemi világ gyógyító hatású és egészen a fizikai világ szintjéig küldi gyógyító erőit, így ez lehetőséget adott gyógyításokra.”

1910.9.10:

„Akkoriban még a lélek és a szellem ereje sokkal nagyobb, mondhatni azonnali hatással volt az emberi testre, mint később, amikor a test sűrűbbé vált... Ezért akkor sokkal nagyobb mértékben volt lehetséges a lélekből kiindulva gyógyítani... A gyógyítók megtisztították, és egészséges érzetekkel, impulzusokkal és akarati erővel járták át a lelket, képesek voltak a megfelelő szellemi-lelki behatásokra, akár az ún. templomi alvás akár más, hasonló folyamat során, ami abban az időben valamilyen módon tisztánlátó állapotba helyezte az embert... A kor beszédmódjának megfelelően szerint valaki azt mondhatta volna: Vannak emberek, akik hozzá tudnak férni a misztériumokhoz, akik Éntudatuk egyfajta feláldozásával kapcsolatba tudnak lépni bizonyos szellemi-lelki erővel, amelyek azután kiáramlanak a környezetre, és így gyógyítanak... Az igazán jelentőségteljes azonban az, hogy a *Máté evangélium* szerzője arról tudósít, hogy megjelenik valaki, aki új alkati erőt hozott az emberiségbe, aki a saját Énje impulzusából gyógyít, ahonnan korábban nem lehetett gyógyítani.”

GA 114, *Das Lukas-Evangelium*, 1909.24:

„Abban a korban (az ó-indiai kultúrában), amikor az étertest még sokkal inkább minden oldalon túlért a fizikai testen és még nem kötődött hozzá olyan szorosan, mint ma, még mindennek, ami az ember lelki erejéhez és tulajdonságaihoz tartozik, sokkal nagyobb hatalma volt a fizikai test fölött. Azonban mennél jobban belesüllyedt az étertest a fizikai testbe, annál gyengébb lett, és annál kevesebb hatalma volt fölötte... Az étertest a mai korban ereszkedett le a legmélyebben a fizikai testbe, ma áll a legszorosabb kapcsolatban a fizikai test tényeivel. Ma elérkeztünk a határra, amikor az éterest ismét kilép, kiszabadítja magát a fizikai testből és fokozott önállóságra tesz szert. És ahogy az emberiség halad jövője felé, úgy jön ki az étertest egyre jobban a fizikai testből ... Az ó-indiai testnél az étertest még viszonylag szabad, és a lélek olyan erőket tud kifejteni, amelyek hatása elér a fizikai testig. Az étertest fölveszi magába a lélek erőit, mert még nem kötődik annyira a fizikai testhez; ennek fejében viszont sokkal jobban uralkodik is a fizikai test fölött, aminek az a következménye, hogy ebben a korban a lelket érő hatások óriási mértékben hatnak a testre... Ma tehát nem lehet olyan közvetlenül hatni az ember

lelkére, hogy az valóban egészen a fizikai szervezetig hatoljon. Bizonyos értelemben azonban mégis lehetséges lesz, mert olyan jövő felé közeledünk, amelyben a szellemiség ismét jelentőségteljes lesz.”